

UNIVERSITETET I TRONDHEIM, VITENSKAPSMUSEET
BOTANISK NOTAT 1994 8

Botaniske undersøkelser for vegutbyggingen mellom Brasøya og Husværøya, Herøy kommune, Nordland

Tommy Prestø

Ophioglossum vulgatum

UNIVERSITETET I TRONDHEIM, VITENSKAPSMUSEET
BOTANISK NOTAT 1994 8

**Botaniske undersøkelser for
vegutbyggingen mellom Brasøya og
Husværøya, Herøy kommune, Nordland**

Tommy Prestø

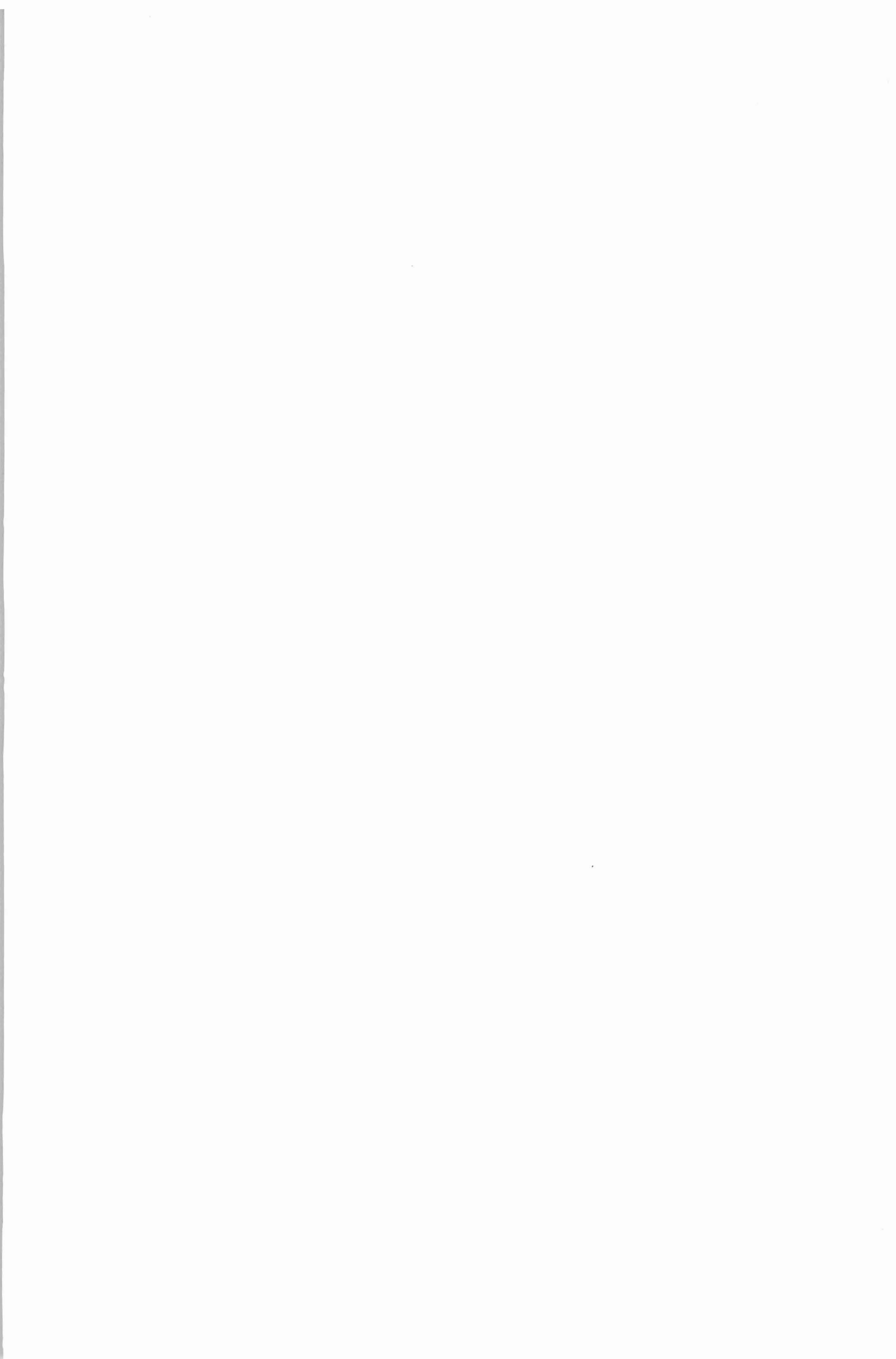
Trondheim, november 1994

Oppdragsgiver: ENCO, Løkketangen 20A, 1300 Sandvika

Innhold

Forord	ii
Sammendrag	iii
1 Innledning	1
2 Artsmangfold og spesielle arter	5
2.1 Artsmangfold	5
2.2 Nasjonalt midlertidig freda arter	5
2.3 Nasjonalt sårbare arter	5
2.4 Arter med regional verneinteresse	11
2.5 Lokalt sjeldne arter	14
3 Vegetasjonstyper	14
3.1 Skogvegetasjon	19
3.2 Kantvegetasjon og kulturbetinget vegetasjon	19
3.3 Myrvegetasjon	23
3.4 Havstrandvegetasjon	24
4 Forekomster med arter og vegetasjon av verneinteresse	29
4.1 Stort generelt arts mangfold og spesielle arter	29
4.2 Vegetasjonstyper med større verneverdier	30
5 Botaniske konsekvensvurderinger	31
5.1 Trasévalg	31
5.2 Masseuttak	32
5.3 Generelle vurderinger	32
6 Konklusjon	32
7 Litteratur	33

Forord

På oppdrag fra Statens Vegvesen har Environmental Consultants (ENCO) blitt bedt om å utarbeide en samlet konsekvensutredning for en planlagt vegparsell mellom Brasøya og Husværøya, Herøy kommune, Nordland. På forespørsel fra ENCO har undertegnede på vegne av Botanisk avdeling, Vitenskapsmuséet undersøkt og vurdert de botaniske verdiene langs vegparsellen.

Feltarbeidet ble utført mellom 7. og 13. juli 1994. Det ble benyttet 5 dager i felt. Det ble dermed 10 dager igjen til etterarbeid. Arbeidets begrensede omfang førte til at kun blomsterplantene, ikke sopp, lav og moser, ble registrert. I arbeidet ble det fokusert spesielt på arter og vegetasjonstyper som er interessante i vernesammenheng. Det er utarbeidet en fullstendig artsliste for karplantene langs traséen og et vegetasjonskart.

Trondheim 20.oktober 1994

Tommy Prestø

Sammendrag

Rapporten vurderer konsekvensene en vegbygging mellom Brasøy og Husvær, Herøy kommune, Nordland har for flora og vegetasjon. Blomsterplantene (karplanteartene) langs vegtraséen, inkludert et sett mellomliggende øyer, ble undersøkt. Hovedvekten ble lagt på arter og vegetasjonstyper som interessante i vernesammenheng, fordi det fra før var kjent at slike verdier kunne forekomme i området.

I alt 275 taxa av karplantearter ble registrert langs traséen. Flere av artene regnes som interessante i vernesammenheng. Det anbefales at flere av forekomster med spesielle arter ikke berøres av vegutbyggingen eller drift knyttet utbyggingen. Dette gjelder i første rekke forekomster med ormetunge, hjertegras, havbendel og saftmelde, foruten de største forekomstene av vårmarihand. De samlede forekomstene av orkidéer var store i området, men inkluderte ikke flere trua arter.

Variasjonen i vegetasjonstyper var også stor. Større deler av arealet besto av vegetasjonstyper knyttet til havstrand og til kulturbetinget engvegetasjon. Vegetasjonstyper som det knytter seg verneinteresser til, ble registrert flere steder langs traséen. Det anbefales at flere sjeldne vegetasjonstyper og noen mindre områder med spesielt stort artsmangfold i svært liten grad bør berøres av utbyggingen. Noen vegetasjonstyper bør ikke berøres av utbygging. Vegetasjonstyper som i liten grad bør berøres, og hvor enkelte lokaliteter ikke bør berøres gjelder kant-, knaus- og bergvegetasjon, rik fukteng, kalkrik tørreng, strandmelde-typen av ettårige melde-tangvoller, krushøymol-utformingen av urte-stein/tangstrand, småhavgras-typen av undervasseng, sivaks-starr-strandeng med midtnorsk sivaks. Vegetasjonstyper hvor inngrep bør unngås helt, gjelder flere forekomster av kalkrik, vekselfuktig eng og forekomstene med havbendel-typen og saftmelde-typen av salturt/saftmelde-forstrand/panne.

Funnene av arter og vegetasjonstyper som har verneinteresse bør få konsekvenser for trasévalg og massuttak. Botaniske vurderinger tilsier at man bør unngå store inngrep rundt det planlagte fergeleiet. Man bør søke å utbedre eksisterende vegsystem på Brasøya og Prestøya. Man bør velge den sørligste traséen mellom Prestøy gård og Sør-Klubbøya. Masseuttak bør konsentreres til Kleppøyas nordre del, og store uttak bør unngås på Stor-Ramnøya og Sør-Klubbøya.

1 INNLEDNING

Bakgrunnen for denne rapporten var behovet for botaniske undersøkelser langs og omkring den planlagte vegparsellen mellom Brasøy og Husvær, Herøy kommune, Nordland (Kartblad M711 1726I, UTM UP 68-71 12-13). Konsekvensen av utbygging for flora og vegetasjon skulle vurderes. Dessuten skulle de botaniske undersøkelsene gå inn i en tverrfaglig konsekvensutredning for den planlagte vegutbyggingen.

I det følgende beskrives forekomster og variasjonen i flora og vegetasjon knyttet til den plantlagte vegen. Generelle oversikter over flora og vegetasjon presenteres. Viktige forekomster av enkeltarter, spesielt artsrike lokaliteter og spesielle vegetasjonstyper behandles. Alternative trasévalg og problemer knyttet til masseuttak vurderes.

Grunnet arbeidets begrensede omfang, ble kryptogamgruppene (moser, lav og sopp) ikke behandlet. Det ble ført 11 separate artslistene for traséen. På listene er alle forekommende blomsterplanter registrert. Hver liste kalles nedenfor for en lokalitet. Lokalitetene er nummerert forløpende fra øst til vest (Tabell 1, Figur 1 og 2).

Lokalitetene 5 til 10 er undersøkt i sin helhet. På lokalitet 11 ble kun øyas nordre del undersøkt. For lokalitetene 1 til 4 ble flora og vegetasjon innenfor ca. 150 m rundt planlagt vegtrasé og eksisterende vegsystem undersøkt så langt det praktisk lot seg gjennomføre.

Tidligere undersøkelser langs traséen inkluderer Bulyngøya og øya sørøst for denne (Elven et al. 1988a, s. 216), Brasøy og Prestøy (Engelstad 1984), foruten egne registreringer på Brasøy/Prestøy og Husvær.

Det ble ikke ført egen kryssliste for øya sørøst for Bulyngøya, da denne nylig ble undersøkt uten at spesielt nevneverdige funn ble gjort (Elven et al. 1988a). Det ble heller ikke ført egen kryssliste for tilslutningsvegen på Husværøya, da dette kun dreier seg om et lite område som jeg senest oppsøkte i 1992, uten at spesielle funn ble gjort.

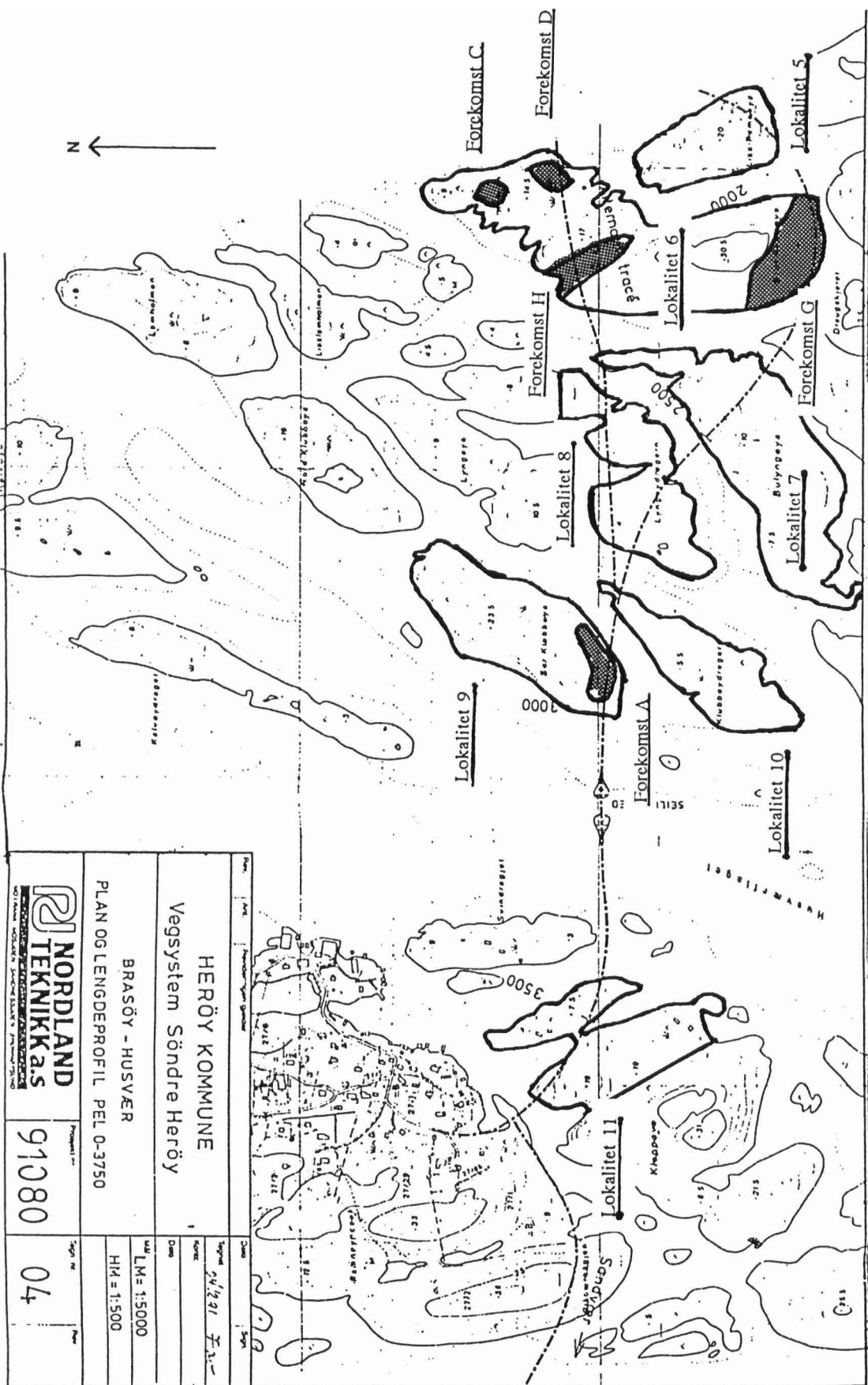
For noen utvalgte arter, hovedsaklig orkidéer ble det på hver lokalitet gjort en opptelling av blomstrende individ. De absolutte tallene vil trolig variere mye fra år til år, men de relative tallene sier sannsynligvis noe om rangeringa av de undersøkte lokalitetene m.h.t. populasjonsstørrelsene for de enkelte artene.

Foruten tabell over de samlede registreringene (Tabell 2), er det utarbeidet kart som gir oversikt over undersøkte lokaliteter og spesielle forekomster som det bør tas hensyn til. De spesielle forekomstene er gitt bokstavkoder (Figur 3 og 4, men se også Figur 1 og 2). Dessuten er det utarbeidet en oversikt over registrerte vegetasjonstyper langs traséen (Tabell 4) og et vegetasjonskart for det undersøkte området (Figur 5a-c).

Innsamlet materiale finnes på Vitenskapsmuséet, Trondheim. Navnsettingen i rapporten følger Lid & Lid (1994).

Figur 1. Lokalitetene 1, 2, 3 og 4 langs den planlagte vegen mellom Brasøy og Husvær, Herøy kommune. Utsnittet viser trasévalgene på Brasøya og Prestøya. Forekomstene B, E, og F med spesielle botaniske verdier er markerte.

Figur 2. Lokalitetene 5 til og med 11 langs den planlagte vegen mellom Brasøy og Husvær, Herøy kommune. Utsnittet viser trasévalgene mellom Liss-Ramnøya og Husværøya. Forekomstene A, C, D, G og H med spesielle botaniske verdier er markerte.

Tabell 1. Registrerte lokaliteter langs planlagt vegtrasé i Søndre Herøy, Herøy kommune, Nordland fylke. Spesielle forekomster og kvaliteter knyttet til lokalitetene oppsummeres. Se forøvrig Figur 1, 2, 3 og 4.

Lokalitet	Forekomst	Spesielle kvaliteter
1. Brasøya øst for Markavalen	B	Ormetunge ca. 50 individ, vårmarihand ca. 200 individ, artsrike kalkberg
	E	Saftmelde ca. 400 individ, saftmelde-forstrand
2. Brasøya, brua over Brasøysundet til Markavalen		
3. Prestøya, Neset til Grindneset (inklusive eksisterende vegsystem)		
4. Prestøya, Grindneset til Prestøy gård	F	Havbendel ca. 50 individ, havbendel-grusstrand
5. Liss-Ramnøya		
6. Stor-Ramnøya med Kalvan	C	Hjerte gras
	D	Hjerte gras, C og D tilsammen flere tusen skudd
	G	Meget artsrike tørrbakker på kalkstein
	H	Bergvegg med mange fjellplanter, inkl. svartstarr
7. Bulyngøya		
8. Lyngøydregem		
9. Sør-Klubbøya	A	Ormetunge ca. 120 individ, mye vårmarihand, artsrike grasbakker på kalkstein
10. Klubbøydregem		
11. Kleppøyas nordre del		

2 ARTSMANGFOLD OG SPESEILLE ARTER

Nedenfor er det gjort en oppsummering av artsmangfoldet i det undersøkte området. Spesielle arter behandles og lokaliteter/forekomster nevnes. Forekomstene av noen av disse artene er også omtalt i forbindelse med spesielle vegetasjonstyper og artsrike lokaliteter.

2.1 Artsmangfold

Totalt 275 taxa (arter og underarter) ble registrert på de 11 lokalitetene. I tillegg ble flere arter kun registrert som kollektive arter, det vil si at underarter eller varieteter er ikke separat angitt (Tabell 2).

De registrerte artene fordeler seg på 12 karsporeplanter (bregner, kråkefotplanter og snelleplanter), 4 nakenfrøete (bartrær), 166 tofrøbladete (inkl. trær, busker, ett- til flerårige urter) og 93 enfrøbladete (inkl. gras, starr, liljeplanter og orkidéer).

I alt ca. 14 % av artene ble registrert på alle lokalitetene, mens en tredjedel av artene ble registrert på ni eller flere lokaliteter. Det kartlagte området dekker kun et begrenset areal, og derfor var det ventet at mange artene forekom på et flertall av de 11 lokalitetene. Lokalitetene er avgrenset ut fra geografiske kriterier, og egentlig ikke er arealmessig sammenlignbare. Selv om det var mange utbredte arter, ble ca. 17 % av artene kun ble registrert på én lokalitet. Det er knyttet verneverdier både til arter som forekom på mange lokaliteter og de som var lokalt sjeldne.

Det totale artsantallet på enkeltlokaliteter varierte fra 122 på Lyngøydregern (lokalitet 8) til 166 på Sør-Klubbøya (lokalitet 9).

Artsantallet er en funksjon av flere faktorer, hvorav areal og habitattyper er de viktigste. Det er derfor verdt å merke seg det høye artsantallet på Sør-Klubbøya og at det på øya ble talt 675 blomstrende orkidéer av fem ulike arter (Tabell 3).

2.2 Nasjonalt midlertidige freda arter

Populasjoner av vårmarihand forekom langs hele traseen (Tabell 2 og 4). Av de 11 separat førte artslistene forekom vårmarihand på ni lokaliteter. Den manglet på Kleppøya (lokalitet 11) og på Prestøya mellom Prestøy gård og Grindneset (lokalitet 4). Totalt ble ca. 490 individer registrert (Tabell 3), de største enkeltlokalitetene var Brasøya øst for Markavalen (lokalitet 1), med ca. 200 individer og Sør-Klubbøya (lokalitet 9) med ca. 100 individer. På Sør-Klubbøya ble arten kun registrert på sør- og sørøst-spissen av øya (samme område som for ormetunge, forekomst A). På Brasøya øst for Markavalen forekom vårmarihand over hele lokaliteten.

Vårmarihand (*Orchis mascula*) ble i 1989, sammen 10 andre orkidéarter fredet av Direktoratet for naturforvaltning i hele Norge mot innsamling, skade og ødeleggelse av enhver art. I et høringsutkast til nye artsfredninger av norske planter er vårmarihand tatt ut av lista over arter som kan bli totalfredet (I. Angell-Petersen, Direktoratet for naturforvaltning pers. medd.).

Ingen andre av de registrerte orkidéartene er per i dag fredet. De regnes heller ikke som trua eller sårbare arter (Direktoratet for naturforvaltning 1992).

2.3 Nasjonalt sårbare arter

Av artene fra Rød Liste for Norge (Direktoratet for naturforvaltning 1992), ble kun ormetunge (*Ophioglossum vulgatum*) registrert. Den ble funnet på to lokaliteter langs traséen, Sør-Klubbøya (lokalitet 9, forekomst A, Figur 4b) og Brasøya øst for Markavalen (lokalitet 1, forekomst B, Figur 3a). Populasjonen på Sør-Klubbøya besto av ca. 120 individer, mens det på Brasøya ble registrert ca. 50 individer.

Tabell 2. Registrerte arter på 11 undersøkte lokaliteter langs planlagt vegtrasé i Søndre Herøy, Nordland kommune. Totalt antall lokaliteter for hver art er summert til høyre. Totalt antall arter på hver lokalitet er summert nederst. Følgende lokaliteter ble undersøkt: 1. Brasøya øst for Markavalen til planlagt fergeleie, 2. Brua over Brasøysundet til Markavalen, 3. Prestøya øst for Grindneset til brua ved Neset, inkl. begge traséene, 4. Prestøy gård til Grindneset, 5. Liss-Ramnøya, 6. Stor-Ramnøya (med Kleppan), 7. Bulyngøya, 8. Lyngøydregern, 9. Sør-Klubbøya, 10. Klubbøydregern, 11. Kleppøyas nordre del. Se også Figur 1 og 2. Navnsettingen følger Lid & Lid (1994).

	LOKALITET NR.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	SUM
PTERIDOPHYTA	KARSPOREPLANTER												
<i>Selaginella selaginoides</i>	dvergjamne	1	1	-	-	2	2	1	-	2	2	-	7
<i>Equisetum arvense</i> ssp. <i>arvense</i>	åkersnelle	-	1	1	1	1	-	-	-	1	-	1	6
<i>Equisetum pratense</i>	engsnelle	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	3
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	ormetunge	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	3
<i>Botrychium lunaria</i>	marinøkkel	1	1	-	-	2	1	2	-	2	2	-	7
<i>Athyrium filix-femina</i>	skogburkne	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	2	4
<i>Cystopteris fragilis</i> var. <i>fragilis</i>	vanlig skjørlok	-	1	-	-	2	2	1	1	2	-	-	6
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	fugleteig	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	2	5
<i>Dryopteris expansa</i>	saueteig	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	3
<i>Dryopteris filix-mas</i>	ormeteig	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2
<i>Phegopteris connectilis</i>	hengeving	-	-	-	-	2	1	1	-	1	-	2	5
<i>Polypodium vulgare</i>	sisselrot	-	-	1	1	2	2	1	1	2	1	2	9
PINOPHYTINA	NAKENFRØINGER												
<i>Picea</i> spp. *	gran-arter	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
<i>Juniperus communis</i> ssp. <i>communis</i>	vanlig einer	2	1	1	1	3	3	3	3	3	3	2	11
MAGNOLIOPSIDA	TOFRØBLADINGER												
<i>Salix aurita</i>	ørevier	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2
<i>Salix caprea</i> ssp. <i>caprea</i>	vanlig selje	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	2	5
<i>Salix glauca</i> ssp. <i>glauca</i>	sølvvier	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	2	4
<i>Salix hastata</i>	bleikvier	1	1	2	-	-	-	-	-	1	-	1	5
<i>Salix myrsinifolia</i> ssp. <i>borealis</i>	setervier	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
<i>Salix myrsinifolia</i> ssp. <i>myrsinifolia</i>	vanlig svartvier	-	2	1	-	1	-	1	-	-	-	1	5
<i>Salix pentandra</i>	istervier	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
<i>Salix phylicifolia</i>	grønvier	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
<i>Populus tremula</i>	osp	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Betula pubescens</i> ssp. <i>pubescens</i>	dunbjørk	1	1	1	1	-	1	-	-	1	-	2	7
<i>Urtica dioica</i> ssp. <i>dioica</i>	vanlig stornesle	-	-	1	1	1	1	-	1	2	-	-	6
<i>Rumex acetosa</i> ssp. <i>acetosa</i>	vanlig engsyre	1	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2	11
<i>Rumex acetosella</i> coll.	småsyre	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	6
<i>Rumex crispus</i> ssp. <i>crispus</i>	krushøymole	1	1	1	1	1	-	1	2	2	3	1	10
<i>Rumex longifolius</i>	vanlig høymole	-	-	2	2	-	-	1	2	2	1	2	7
<i>Rheum x hybridum</i>	hagerabarbra	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Polygonum aviculare</i> coll.	tungras	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Bistorta vivipara</i>	hare rug	2	2	2	1	1	2	2	1	2	2	2	11
<i>Armeria maritima</i>	fjørekoill	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	11
<i>Atriplex</i> spp. **	melde-arter	-	1	-	1	-	-	1	-	1	1	1	6
<i>Atriplex littoralis</i>	strandmelde	-	1	1	1	-	-	1	2	1	2	1	8
<i>Salicornia europaea</i>	salturt	1	1	-	1	-	-	1	1	1	2	-	7
<i>Suaeda maritima</i>	saftmelde	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
<i>Montia fontana</i>	kjeldeurt	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
<i>Spergularia maritima</i> ssp. <i>angustata</i>	havbendel	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Spergularia salina</i>	saltbendel	1	1	-	1	-	-	1	1	1	1	1	8
<i>Sagina maritima</i>	saltarve	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	7
<i>Sagina nodosa</i>	knopparve	1	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	6
<i>Sagina procumbens</i>	tunarve	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	3
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	sandarve	1	1	-	1	1	-	-	-	1	-	-	5
<i>Stellaria crassifolia</i>	saftstjerneblom	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	4
<i>Stellaria graminea</i>	grasstjerneblom	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
<i>Stellaria media</i>	vassarve	1	1	1	1	-	2	2	1	2	2	1	10
<i>Cerastium fontanum</i> ssp. <i>vulgare</i>	vanlig arve	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	11
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	hanekam	1	1	1	1	-	1	1	1	-	2	1	9
<i>Silene acaulis</i>	fjellsmelle	2	1	-	1	2	2	2	2	2	-	-	8
<i>Silene dioica</i>	rød jonsokblom	-	1	1	1	-	1	-	1	1	1	2	8
<i>Callitha palustris</i> ssp. <i>palustris</i>	vanlig soleihov	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	11
<i>Ranunculus acris</i> ssp. <i>acris</i>	vanlig engsoleie	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	11
<i>Ranunculus auricomus</i> coll.	nyresoleie-arter	-	-	1	-	2	1	1	-	2	1	1	7
<i>Ranunculus repens</i>	krypsoleie	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	3
<i>Anemone nemorosa</i>	kvitsymre	-	-	1	-	1	2	-	-	1	-	-	4
<i>Thalictrum alpinum</i>	fjellfrøstjerne	-	1	-	-	2	2	2	2	2	3	-	7
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	gjertaske	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
<i>Cochlearia officinalis</i> ssp. <i>officinalis</i>	vanlig skjørbuksurt	1	-	1	1	1	1	1	1	-	2	1	9
<i>Draba incana</i>	lodnerublom	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	11
<i>Cardamine pratensis</i> ssp. <i>dentata</i>	sumpkarse	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom	-	2	1	-	1	1	-	-	1	-	-	5
<i>Hesperis matronalis</i>	dagfiol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Drosera rotundifolia</i>	rundsoldogg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Rhodiola rosea</i> ssp. <i>rosea</i>	vanlig rosenrot	2	1	1	1	2	2	-	2	2	2	2	10
<i>Sedum acre</i>	bitterbergknapp	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	11
<i>Sedum annuum</i>	småbergknapp	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
<i>Saxifraga aizoides</i>	gulsilde	2	1	1	1	2	3	2	-	2	-	-	8
<i>Saxifraga oppositifolia</i>	rødsilde	2	2	1	1	2	3	2	2	2	2	-	10
<i>Parnassia palustris</i>	jåblom	2	1	-	-	1	2	-	1	1	2	1	8

forts. Tabell 2

<i>Ribes nigrum</i>												1	1
<i>Ribes rubrum</i>		1		1								1	3
<i>Filipendula ulmaria</i>	2	3	2	3	2	1	2	2	2	3	2		11
<i>Geum rivale</i>	1	2	2	1	1	2	1		2	2			9
<i>Potentilla anserina</i> ssp. <i>anserina</i>	1	1	2		1	2	2	2	2	3	1		10
<i>Potentilla crantzii</i>	1	1	1	1	2	1	1		1	1	1		10
<i>Potentilla erecta</i>	2	2	2	1	2	2	2	1	3	2	2		11
<i>Potentilla palustris</i>		1			1			1	1	2	1		6
<i>Fragaria vesca</i>		1	1	1	2	1		1	2				7
<i>Rubus chamaemorus</i>					1	2	2	1	2	1	2		7
<i>Rubus idaeus</i>												1	1
<i>Rubus saxatilis</i>	2	2	2	1	2	2	2	1	2		2		10
<i>Alchemilla</i> spp.	1	2	3	3	1	1	1	1	2	2	2		11
<i>Alchemilla alpina</i>	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1			10
<i>Rosa dumalis</i>		2	2	1			1					1	5
<i>Rosa majalis</i>			1										1
<i>Rosa rugosa</i>		1	1	1									3
<i>Rosa villosa</i> ssp. <i>mollis</i>	2		1	1		1			1		1		6
<i>Malus x domestica</i>			1										1
<i>Sorbus aucuparia</i> ssp. <i>aucuparia</i>	1	1	2	1	1	2		1	2	1	2		10
<i>Sorbus intermedia</i>										1			1
<i>Trifolium pratense</i>	1	2	2	2	2	1	1	1		1	1		10
<i>Trifolium repens</i>	1	2	2	2	1	2	1		1	1	1		10
<i>Lobus corniculatus</i> var. <i>corniculatus</i>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2		11
<i>Anthyllis vulneraria</i> ssp. <i>lapponica</i>	1	1	2	1	2	2	2			1			8
<i>Vicia cracca</i>	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2		11
<i>Vicia sepium</i>	1	2	2	2		1			1				6
<i>Vicia sylvatica</i>			1									1	2
<i>Lathyrus pratensis</i>		1	2	1		1	1	2	2	2	2		9
<i>Geranium sylvaticum</i>		3	2	2	2	2	1	1	1	1	2		9
<i>Linum catharticum</i>	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2			10
<i>Polygala vulgaris</i>		1	1	1	2	2	2		1	2	2		9
<i>Hypericum maculatum</i>				1									1
<i>Viola canina</i> ssp. <i>canina</i>		1			1	1		1	1				5
<i>Viola riviniana</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1		11
<i>Viola tricolor</i>	1	1		1			1					2	5
<i>Epilobium angustifolium</i>		1										1	2
<i>Epilobium montanum</i>		1										1	2
<i>Epilobium palustre</i>		1											1
<i>Myriophyllum alterniflorum</i>					1								1
<i>Hippuris vulgaris</i>					1					1			2
<i>Cornus suecica</i>	1				2	3	2	1	2	2	2		8
<i>Anthriscus sylvestris</i>	1	2	3	3	1	1		2	1	3	2		10
<i>Carum carvi</i>	1	2	2	2		1							5
<i>Pimpinella saxifraga</i>	1	2	1	1	1	2					2		7
<i>Aegopodium podagraria</i>					1								1
<i>Ligusticum scoticum</i>					1	1		2	1	2	1		6
<i>Angelica archangelica</i> ssp. <i>litoralis</i>	1	1		1		1		2	2	2	1		8
<i>Angelica sylvestris</i>	1					1		1	2	1			5
<i>Pyrola rotundifolia</i> ssp. <i>rotundifolia</i>						1							1
<i>Arclostaphylos alpinus</i>		1				1			1			1	4
<i>Calluna vulgaris</i>					2	3	3	2	3	3	3		7
<i>Vaccinium myrtillus</i>	2	1	2		2	2	2	2	2	2	2		10
<i>Vaccinium uliginosum</i> ssp. <i>uliginosum</i>	1	1	2		3	2	3	2	2	2	3		10
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	1		1		2	1	3	2	3	2	2		9
<i>Empetrum nigrum</i> coll.	2		1		3	3	2	3	2	3	3		9
<i>Primula scandinavica</i>	1				1	1	2		1	2			6
<i>Trientalis europaea</i>	1				2	2	2	2	2	2	2		8
<i>Glaux maritima</i>	2	1	2	2	1	1	2	2	1	2	2		11
<i>Gentianella amarella</i> ssp. <i>amarella</i>								1					1
<i>Gentianella campestris</i> ssp. <i>campestris</i>	1	1			1	2	1	1	1	1			8
<i>Gentianella detonsa</i>	1							1					2
<i>Menyanthes trifoliata</i>		1			1		2				1		4
<i>Galium album</i>			1	1									2
<i>Galium aparine</i>									1			1	2
<i>Galium boreale</i>		2	2	2	2	2	1		2	1	2		9
<i>Galium palustre</i> coll.	1	1			1	1	1	1	1	1	1		9
<i>Galium uliginosum</i>									1	1			2
<i>Myosotis arvensis</i>	1	1	1	1							1		5
<i>Myosotis</i> cf. <i>scorpioides</i>		1											1
<i>Ajuga pyramidalis</i>						1			1				2
<i>Prunella vulgaris</i>	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1			10
<i>Galeopsis bifida</i>		1					1			2			3
<i>Lamium purpureum</i>		1				1					1		3
<i>Linaria vulgaris</i>									1	1			2
<i>Veronica chamaedrys</i>		1	2	1	1	1	1		1		1		8
<i>Veronica officinalis</i>	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2		11
<i>Melampyrum pratense</i>					2		1		2	1	1		5
<i>Melampyrum sylvaticum</i>						2	1				2		3
<i>Euphrasia</i> spp.	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2		11
<i>Rhinanthus minor</i> coll.	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1		11
<i>Pedicularis palustris</i> coll.		1					1						2
<i>Bartsia alpina</i>		1											1
<i>Pinguicula vulgaris</i>	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1		10
<i>Plantago lanceolata</i>	2	2	1	1	2	1	2	1	1	2	2		11

forts. Tabell 2

<i>Phleum pratense</i> ssp. <i>pratense</i>	tímotei	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3
<i>Alopecurus geniculatus</i>	knereverumpe	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Alopecurus pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	engreverumpe	-	1	1	2	-	-	-	-	1	-	-	4
<i>Agrostis canina</i>	hundekvein	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	1	2	2	1	2	2	2	1	2	3	2	11
<i>Agrostis stolonifera</i>	krypkvein	1	1	2	1	1	1	2	2	2	3	2	11
<i>Calamagrostis epigejos</i> x <i>stricta</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
<i>Calamagrostis purpurea</i>	skogrørkvein	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Calamagrostis stricta</i>	smårørkvein	-	1	1	2	-	-	1	2	-	1	1	7
<i>Deschampsia cespitosa</i> ssp. <i>cespitosa</i>	sølvbunke	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	11
<i>Deschampsia flexuosa</i>	smyle	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	11
<i>Avenula pubescens</i>	dunhavre	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	11
<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre	1	2	2	2	-	1	1	2	2	2	2	10
<i>Melica nutans</i>	hengeaks	-	-	1	-	2	2	1	-	1	-	-	5
<i>Briza media</i>	hjerTEGRAS	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	3
<i>Dactylis glomerata</i> ssp. <i>glomerata</i>	hundegras	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3
<i>Poa alpina</i> var. <i>alpina</i>	fjellrapp	2	1	1	1	2	2	2	2	3	1	1	11
<i>Poa annua</i>	tunrapp	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Poa nemoralis</i>	lundrapp	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	2
<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	engrapp	1	3	2	3	2	1	2	1	1	2	2	11
<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>subcaerulea</i>	smårapp	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	3
<i>Poa trivialis</i>	markrapp	-	1	2	2	1	1	1	1	2	2	2	10
<i>Puccinellia capillaris</i>	taresaltgras	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
<i>Puccinellia maritima</i>	fjøresaltgras	1	1	-	1	1	-	1	1	1	2	1	9
<i>Festuca ovina</i> ssp. <i>ovina</i>	sauvesvingel	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1	4
<i>Festuca pratensis</i>	engsvingel	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	4
<i>Festuca rubra</i> coll.	rødsvingel	2	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	11
<i>Festuca vivipara</i>	geitsvingel	2	1	-	-	2	2	2	2	2	2	2	9
<i>Elymus repens</i>	kveke	2	2	2	2	-	-	-	-	1	1	-	6
<i>Leymus arenarius</i>	strandrug	1	1	2	1	-	1	1	-	1	-	1	8
SUM ANTALL ARTER		124	160	139	126	132	155	141	122	166	144	156	

NOTER: * *Picea* spp. inkluderer *P. abies* ssp. *abies*, *P. sitchensis* og *P. x lutzii*,

** *Atriplex* spp. inkluderer *A. prostrata* og *A. longipes* ssp. *praecox*.

Tabell 3. Estimert antall blomstrende skudd av ulike orkidéarter på 11 lokaliteter i Søndre Herøy, Nordland juli 1994. Blomstringen varierer mye fra år til år. Lokalitetene er 1. Brasøya øst for Markavalen, 2. Brasøya, mellom Markavalen og brua over Brasøysundet, 3. Prestøya, mellom Grindneset og brua over Brasøysundet, 4. Prestøya, mellom Grindneset og Prestøy gård, 5. Liss-Ramnøya, 6. Stor-Ramnøya med Kleppan, 7. Bulyngøya, 8. Lyngøydregem, 9. Sør-Klubbøya, 10. Klubbøydregem og 11. Kleppøyas nordre del.

	Lokalitet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	sum
<i>Coeloglossum viride</i>	grønkurle	-	20	-	-	20	30	20	-	-	20	-	110
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	skogmariband	50	75	50	-	100	300	75	75	300	250	200	1475
<i>Dactylorhiza maculata</i>	flekkmariband	-	-	-	-	-	20	20	-	-	50	90	180
<i>Gymnadenia conopsea</i>	brudespore	50	20	20	20	50	200	20	-	150	50	-	580
<i>Listera ovata</i>	stortveblad	100	300	200	-	10	30	10	20	50	20	-	740
<i>Orchis mascula</i>	vårmariband	200	40	15	-	30	50	20	20	100	15	-	490
<i>Platanthera bifolia</i>	vanlig nattfrol	15	-	-	-	30	100	40	-	75	75	100	435
Sum antall blomstrende skudd juli 1994		415	455	285	20	240	730	205	115	675	480	390	4010
Sum antall orkidéarter på hver lokalitet		5	4	4	1	6	7	7	3	5	7	3	

Ormetunge er regnet som en hensynskrevende art i Norge. Ormetunge forekommer i Nordland nord til Rødøy, men de fleste forekomstene er i Vega, Herøy og Dønna kommuner.

Ormetunge er registrert på 12 lokaliteter ellers i Herøy kommune. De største forekomstene er på Tenna sørvest for Damman (flere tusen individ).

2.4 Arter med regional verneinteresse

Ingen av artene angitt i denne undersøkelsen (Tabell 2) regnes som utsatte (det vil si trua eller sårbare) i Nord-Norge (Høiland 1986a, b), men Høilands liste dekker ikke alle artene i Nordland fylke som er interessante i vernesammenheng. En rekke sørlig utbredte arter som har utpostlokaliteter i Nord-Norge er utelatt.

Ytterligere tre av de registrerte artene, hjerte gras (*Briza media*), havbendel (*Spergularia maritima* ssp. *angustata*) og saftmelde (*Suaeda maritima*) regnes for å ha verneinteresse i Nord-Norge (Elven et al. 1988). Dette er arter med en sørlig utbredelse i Norge, og som har sine nordligste forekomster i Nordland. Ingen av disse regnes som nasjonalt trua arter (Direktoratet for naturforvaltning 1992), men de har færre enn 10-20 kjente lokaliteter i Nordland fylke (eller Nord-Norge).

Hjerte gras forekommer meget spredt i Nordland nord til Steigen, med tyngdepunkt i Herøy og Alstahaug kommuner (Engelstad 1984, Alm et al. 1987a, b, Lid & Lid 1994). Hjerte gras ble funnet på tre lokaliteter (lokalitetene 3, 4 og 6). Forekomsten på lokalitet 3 besto av ei stor tue, mens lokalitet 4 hadde et par hundre blomstrende skudd. Den største forekomsten var på Kalvan lengst nord på Stor-Ramnøya. Der ble flere tusen blomstrende skudd registrert i to delpopulasjoner (**forekomstene C og D**, Figur 4a).

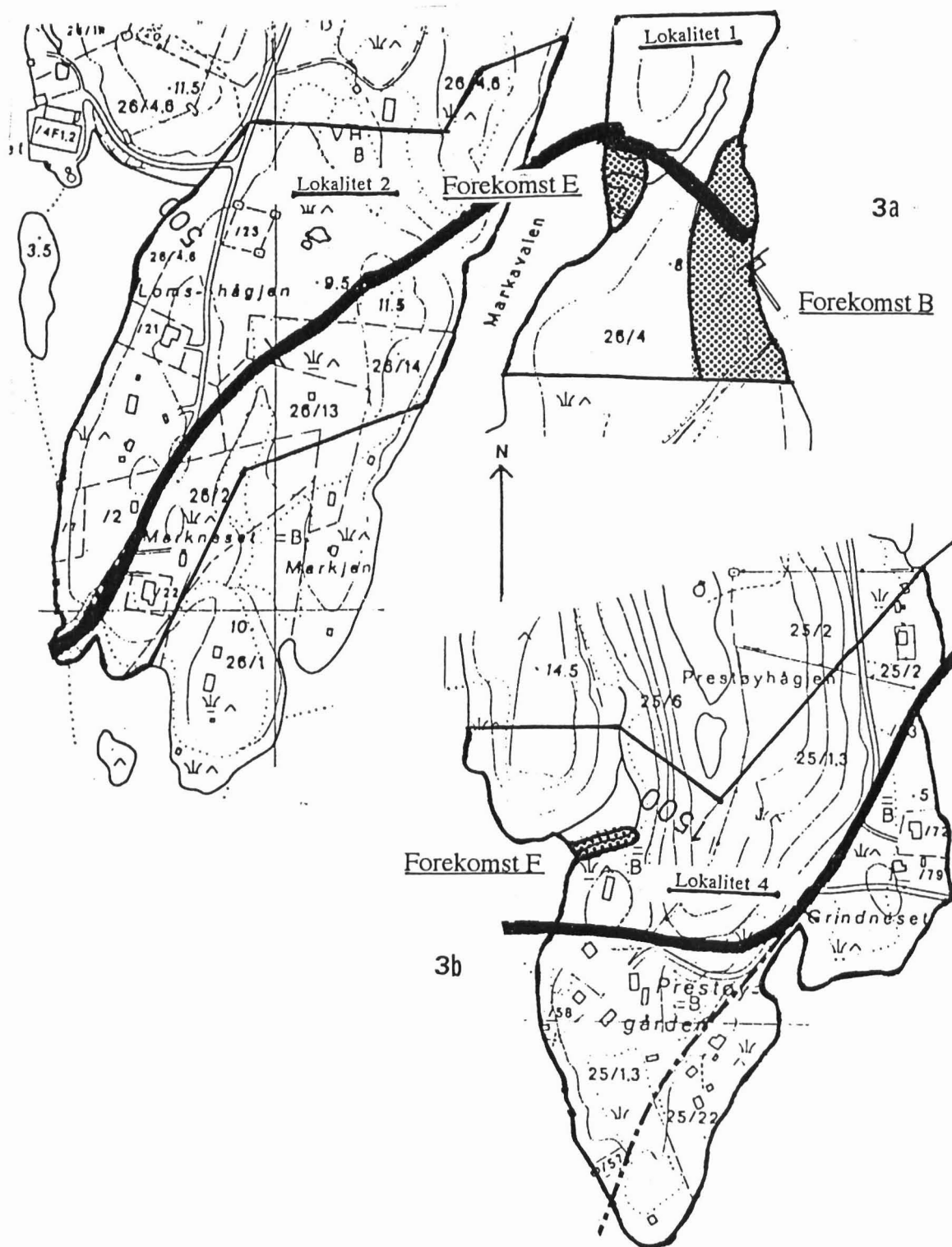
Saftmelde forekommer i Nordland spredt nord til Dønna og med en utpost i Vestvågøy. De senere år er det gjort mer enn ti nyfunn av saftmelde i fylket (Alm et al. 1987b). Arten er dermed ikke lenger så sjelden i fylket. Den er også funnet andre steder i Herøy kommune, men ingen kjente lokaliteter i kommunen teller så mange individer som forekomsten på Brasøya øst for Markavalen (lokalitet 1). Saftmelde ble registrert i forstrand på begge sider av Markavalen på Brasøya (lokalitetene 1 og 2). På vestsida av valen ble ca. 50 individ av saftmelde registrert, mens på østsida ble det registrert ca. 400 individ (**forekomst E**).

Havbendel forekommer i Nordland kun i Herøy og Røst kommuner. Funnet rett nord for Prestøy gård (lokalitet 4, **forekomst F**, Figur 3b) er det andre i Herøy kommune (Lid & Lid 1994). Omtrent 50 individ ble registrert på grusstrand. Forekomsten berøres ikke direkte av de to alternative traséene, men den langsiktige virkningen av ei fylling av sundet mellom Prestøya og Liss- og Stor-Ramnøya er usikker.

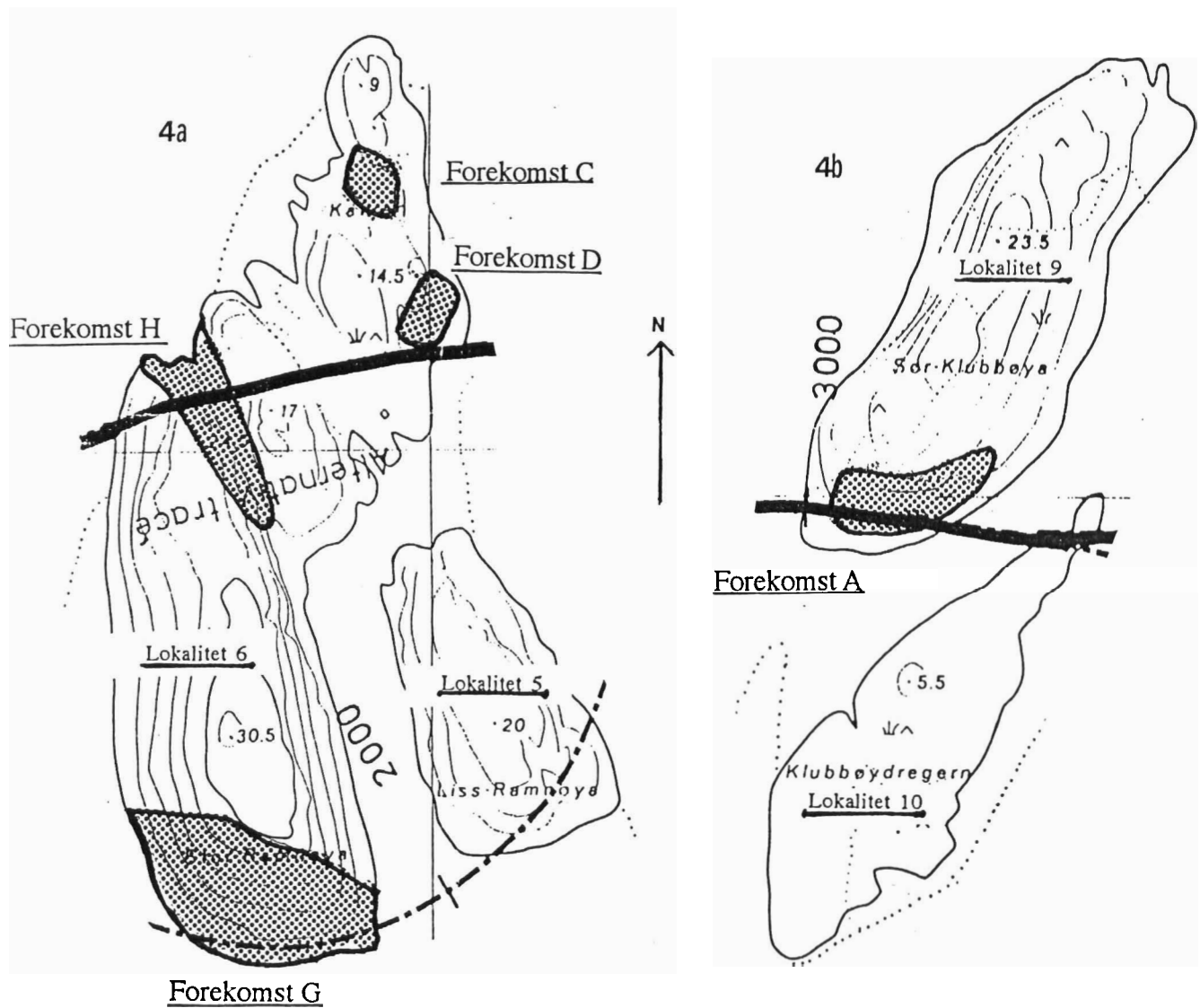
Andre arter registrert i denne undersøkelsen som har en begrenset utbredelse i Norge er fjøresøte (*Gentianella detonsa*), midtnorsk sivaks (*Eleocharis mamillata* ssp. *austriaca*), skogvikke (*Vicia sylvatica*), storblåfjor (*Polygala vulgaris*), svensk asal (*Sorbus intermedia*) og ørevier (*Salix aurita*). Med unntak av midtnorsk sivaks har de andre fem artene flere (eller mange) og større forekomster andre steder i kommunen, og det er ikke nødvendig å ta spesielle hensyn.

Midtnorsk sivaks finnes i Norge nord til Bodø. Materiale som antakelig tilhører denne arten ble funnet på Lyngøydregern (lokalitet 8). Der vokste den i et par små "sumphull" lengst sørvest på øya. Disse ser ut til å unngå vegtraséen (Nordland Teknisk 1992). Midtnorsk sivaks er per i dag kjent fra kun to andre lokaliteter i Herøy kommune.

Fjeresøte er en nordlig art som finnes sør til Sømna kommune. Den ble registrert på Brasøya øst for Markavalen (lokalitet 1) og Lyngøydregern (lokalitet 8). Begge forekomstene berøres direkte av utbyggingen. Fjeresøte har flere lokaliteter ellers i Herøy kommune, men alle forekomstene teller et fåtall individ.

Figur 3. Kartutsnitt som viser spesielle botaniske forekomster i detalj. a. Forekomstene B og E på Brasøya Ø for Markavalen. b. Forekomst F på Prestøya, rett N for Prestøy gård.

Figur 4. Kartutsnitt som viser spesielle botaniske forekomster i detalj. a. Forekomstene C, D, G og H på Stor-Ramnøya. b. Forekomst A på Sør-Klubbøya.

Skogvikke finnes nord til Steigen. Langs traséen ble skogvikke registrert på Prestøya, mellom Grindneset og Neset (lokalitet 3) og på Kleppøya (lokalitet 11). Skogvikke er kjent fra flere andre lokaliteter i Herøy kommune.

Storblåfjør forekommer nord til Bodø og Hadsel. I det aktuelle området ble storblåfjør funnet på alle lokalitetene unntatt 1 og 8. Mengden varierte naturligvis noe, men forekomstene på Stor-Ramnøya (lokalitet 6) må nevnes spesielt. Vanligvis er blomstene til storblåfjør blå eller rødlilla, men her ble i alt åtte blomstertyper fra helt hvite via blå til rødlilla (med mange mellomformer) registrert. Dette er tre flere enn jeg totalt har sett ellers i regionen, og kan indikere unike gener i de lokale populasjonene. Storblåfjør er tildels meget vanlig på kalkgrunn i Herøy kommune.

Ett halvmeterhøyt individ av svensk asal ble funnet på Sør-Klubbøya (lokalitet 9). Individet var nok relativt gammelt, men kortvokst grunnet sterkt beitetrykk fra sau. Svensk asal har norsk nordgrense i Alstahaug. Flere mindre forekomster er registrert ellers i Herøy kommune. Det er mulig at svensk asal på Helgeland er naturalisert fra prydrær, men dette kan ikke fastslås med sikkerhet. Uansett er nok svensk asal en introdusert art i norsk flora (Fremstad & Elven 1994).

Ørevier har ganske jevnt med forekomster nord til Gildeskål, så også på Ytre Helgeland. Langs vegtraséen ble ørevier funnet på Prestøya, mellom Grindneset og Neset (lokalitet 3) og Kleppøya (lokalitet 11). Ørevier er lokalt vanlig i Herøy kommune.

2.5 Lokalt sjeldne arter

Krysningen mellom bergrørkvein og smårørkvein (*Calamagrostis epigejos* x *stricta*) ble funnet på Klubbøydregern. I Nordland er den tidligere kun funnet i Fauske kommune (Lid & Lid 1994). På Klubbøydregern vokste den flere steder på sørspissen av øya. Disse forekomstene berøres ikke av vegen (Nordland Teknisk 1992).

Bergrørkvein, som er én av foreldreartene til krysningen omtalt ovenfor er per i dag ikke registrert i Herøy kommune. Ingen andre av artene registrert i denne undersøkelsen er nye for Herøy kommune.

Syv av de registrerte artene er tidligere kun kjent fra én eller to lokaliteter i Herøy kommune. Dette gjelder setervier (*Salix myrsinifolia* ssp. *borealis*), havbendel, småbergknapp (*Sedum annuum*), midtnorsk sivaks, svartstarr (*Carex atrata*) og hjertegras. Disse artene er ganske uvanlige på Ytre Helgeland.

I det aktuelle området ble de registrert spredt langs traséen, men flest forekomster på øyene mellom Prestøy og Husvær, og spesielt Stor-Ramnøya (lokalitet 6, jfr. Tabell 2).

3 VEGETASJONSTYPER - BESKRIVELSE, FOREKOMST OG VURDERING

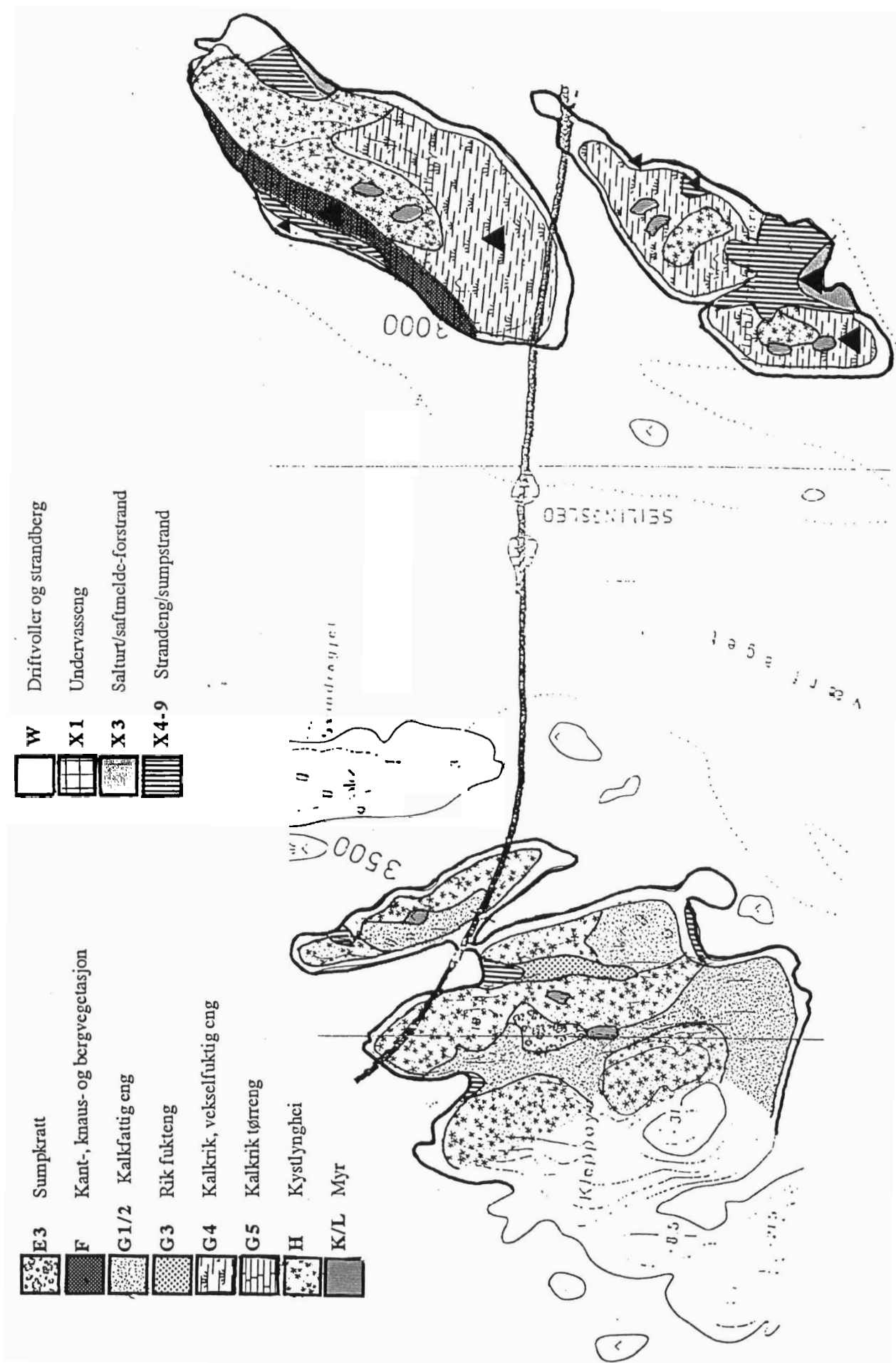
Nedenfor er de registrerte vegetasjonstyper langs den planlagte vegtraséen i Søndre Herøy kort beskrevet ut fra generelle økologiske forhold og vegetasjonssamfunnenes artssammensetning. Inndelingen følger Fremstad & Elven (1987). Videre gis en oversikt over hvor vanlige de enkelte vegetasjonstypene var og hvor de forekom. For mange vegetasjonstyper er kun utvalgte forekomster nevnt, og da fortrinnsvis de som anses å være mest verdifulle. En oversikt over registrerte vegetasjonstyper er gitt i Tabell 4.

Det er også utarbeidet et vegetasjonskart for det undersøkte området i Søndre Herøy (Figur 5a-c). Grunnet oppdragets begrensede omfang, er vegetasjonskartet forenklet endel i forhold til registrerte vegetasjonstyper. Beskrivelsen nedenfor og vegetasjonskartet er ment å utfylle hverandre.

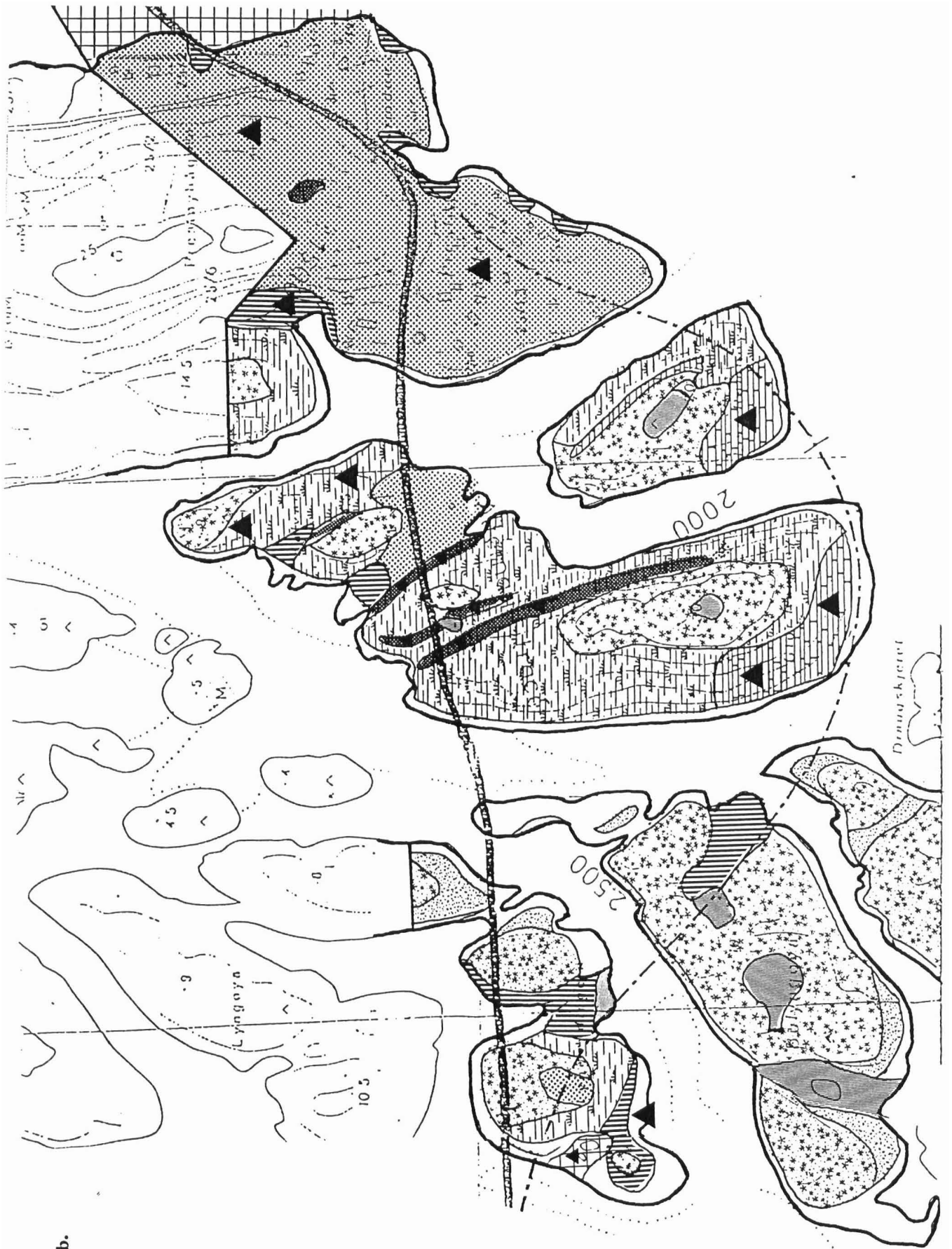
Tabell 4. En oversikt over registrerte vegetasjonstyper, med undertyper, langs planlagt veegrasé i Søndre Herøy, Herøy kommune, Nordland fylke. Inndelingen følger i hovedsak Fremstad & Elven (1987).

Naturtype	Kode	Navn
Skogvegetasjon	E	Sumpkratt- og sumpskogvegetasjon
	E3	Gråor-vierskog/kratt
Kantvegetasjon og kulturbettinget vegetasjon	F	Kant-, knaus-, berg- og rasmarkvegetasjon
	F2	Bergsprekk og bergflate
	F3	Bergknaus
	F5	Kantkratt
		F5b Einer-nyperose-type
	G	Kulturbetinget engvegetasjon
	G1	Kalkfattig fukteng
	G2	Kalkfattig tørreng
		G2a Ryllik-engkvein-type, G2e Jordnøtt-type
	G3	Rik fukteng
	G4	Kalkrik, vekselfuktig eng
	G5	Kalkrik tørreng
		G5a Dunhavre-dunkjempe-type
	H	Kystlyngheivegetasjon
	H1/H2	Røsslynghei med fuktarter
H2	Fuktig kystlynghei	
	H2a Røsslyng-blåtopp-type	
H3	Røsslyng-bjønnekam-kysthei	
Myrvegetasjon	K	Fattigmyrvegetasjon
	K3	Fattig fastmattemyr
	L	Intermediær myrvegetasjon
	L2	Intermediær fastmattemyr
	L3	Intermediær mjukmatte/lausbotnmyr
Havstrandvegetasjon	W	Driftvoll-, strandberg- og fuglefjellvegetasjon
	W1	Ettårig melde-tangvoll
		W1a Strandmelde-type, W1b Tangmelde-type
	W2	Urte-stein/tangstrand
	W3	Flerårig gras/urte-voll
		W3a Gras-type, W3b Lågurt-type, W3c Høgurt-type
	W5	Strandberg
	X	Strandeng- og strandsumpvegetasjon
	X1	Undervasseng
		X1a Ålegras-type, X1c Havgras-type, X1d Tjønnaks-type
	X3	Salturt/saftmelde-forstrand/panne
		X3a Salturt-type, X3b Saftmelde-type, X3c Bendel-type, X3d Strandkjempe-strandkryp-type
	X4	Saltgras-strandeng
		X4a Fjøresaltgras-type
	X5	Saltsiv-raudsvingel-strandeng
		X5a Saltsiv-type, X5b Raudsvingel-tiriltunge-fjørekkoll-type
	X6	Taresaltgras-grusstrand
	X8	Sivaks-starr-strandeng
		X8a Fjøresivaks-type, X8e Rustsivaks-type
X9	Sumpstrand	
	X9b Smårørkvein-type	

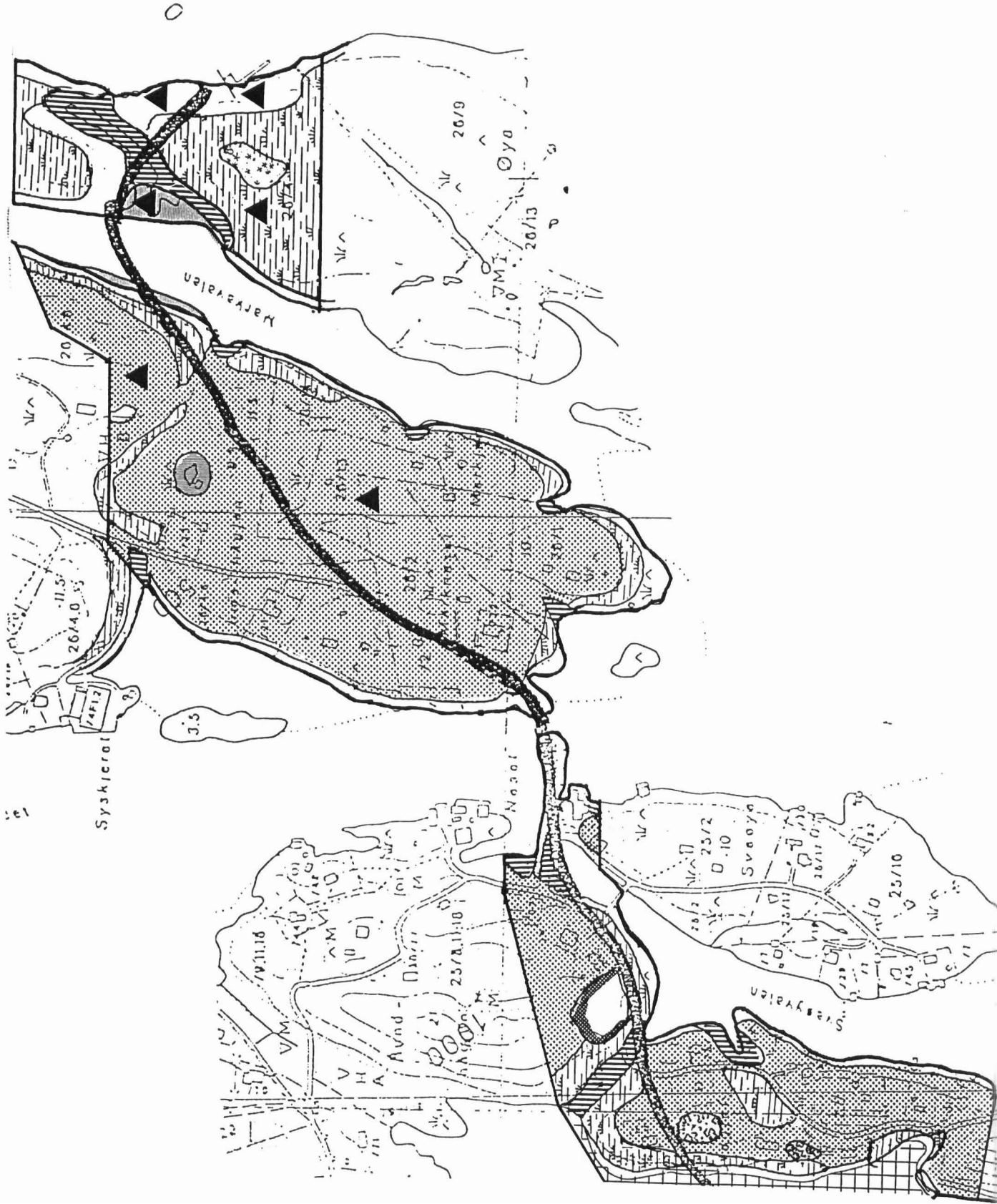

Figur 5a-c. Vegetasjonskart for det undersøkte området langs den planlagte vegraséen i Søndre Herøy, Herøy kommune, Nordland. Inndelingen følger Fremstad & Eilevén (1987), med noen forenklinger. Flere detaljer er gitt i rapportens kapittel 3. Vegetasjonsenheter med verneinteresser er markert med en fylt trekant. Målestokken er 1:5000.

Figur 5b.

Figur 5c.

3.1 Skogvegetasjon

E Sumpkratt- og sumpskogvegetasjon E3 Gråor-vierskog/kratt

Karakteristikk: Sumpkratt av vierarter forekom i forsenkninger i terrenget. Tresjiktet besto av istervier (*Salix pentandra*) og noe svartvier (*S. myrsinifolia* ssp. *myrsinifolia*). Feltsjiktet var dominert av høgvekste urter. Botnsjiktet var dårlig utviklet.

Forekomst: Istervierkratt på Prestøya og Kleppøya ble ført til denne vegetasjonstypen.

Verdi: De registrerte forekomstene var meget små og sårbare. Verdien av forekomstene var små, sammenlignet med kjente forekomster andre steder i kommunen.

3.2 Kantvegetasjon og kulturbetinget vegetasjon

F Kant-, knaus-, berg- og rasmarkvegetasjon F2 Bergsprekk og bergflate F3 Bergknaus F5 Kantkratt (F5b Einer-nyperose-type)

Karakteristikk: Flere undertyper av kant-, knaus- og bergvegetasjon ble registrert i undersøkelsesområdet. Dette var engliknende vegetasjonstyper knyttet til ustabile voksesteder. Vegetasjonsgruppen var best utviklet på forvittringsgrus. Vegetasjon knyttet til åpne bergflater og knauser med tynt jorddekke, og med fravær av salt-spesialiserte arter (jfr. W5 strandberg) ble ført til denne gruppen. I overgangen mellom ulike naturtyper, for eksempel mellom strandberg og kulturmark forekom noe kantvegetasjonen som ble ført hit. Gradvise overganger mot strandberg var vanlig langs traséen. Avgrensningen av kantkrattypen mot kalkrike engtyper var stedvis uklar.

Typiske arter i området var skjørlok (*Cystopteris fragilis*), lodnerubloom (*Drabaincana*), bergskrinneblom (*Arabis hirsuta*), nyperose-arter (*Rosa* spp.), sandarve (*Arenaria serpyllifolia*) og småbergknapp.

Forekomst: Kant-, knaus- og bergvegetasjon ble registrert på de fleste lokalitetene, men dekket som regel beskjedne areal. Kun noen få forekomster er skilt ut på vegetasjonskartet. Resten var punktforekomster. Egentlig rasmark forekom ikke i området. Bergsprekk-, bergflate- og bergknausvegetasjon ble vurdert samlet.

Verdi: Kant-, knaus- og bergvegetasjon i det undersøkte området i Søndre Herøy inneholdt flere arter som har verneinteresse, inkludert flere av artene som ble behandlet i kapittel 2. Spesielt nevnes at alle registrerte populasjoner av svartstarr i undersøkelsesområdet ble funnet i tilknytning til knaus- og bergvegetasjon.

G Kulturbetinget engvegetasjon G1 Kalkfattig fukteng G2 Kalkfattig tørreng (G2a Ryllik-engkvein-type, G2e Jordnøtt-type) G3 Rik fukteng G4 Kalkrik, vekselfuktig eng G5 Kalkrik tørreng (G5a Dunhavre-dunkjempe-type)

Karakteristikk: Kulturbetinget engvegetasjon inkluderte en rekke gras- og urtedominerte vegetasjonstyper. Felles for dem alle var at de har oppstått ved lang tids beite og/eller slått og oppdyrking. En rekke av forekomstene i undersøkelsesområdet er i dag i ferd med å gro igjen. Typisk for flere av forekomstene har vært vekselbruk mellom slått og beite, eller at slåttemarka i dag benyttes som beitemark. Moderne fulldyrking for siloslått forekom ikke i undersøkelsesområdet. Undersøkelser angående omfang av oppdyrket og systematisk gjødsling av kulturbetinget

engvegetasjon i Søndre Herøy, ble ikke utført. Beite- og slåttemark, sannsynligvis inkludert noe oppdyrket mark rundt bebyggelsen, behandles samlet i denne rapporten.

Slåttemarkas feltsjikt var meget godt utviklet, ikke minst fordi fuktighetstilgangen var stabil. Det var stedvis artsrikt, men dominans på de fleste lokalitetene dominerte et fåtall storvokste urter. Beitemarkas feltsjikt var mer dominert av tråkk- og beitetolerante arter. Grasdominansen var derfor større enn i slåttemarka.

En rekke arter langs vegtraséen hadde sine viktigste forekomster i kulturbetinget engvegetasjon. Når disse artene forekom i andre vegetasjonstyper indikerte de kulturpåvirkning. Eksempler på slike arter var ryllik (*Achillea millefolia*), engkvein (*Agrostis capillaris*), gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), bleikstarr (*Carex pallescens*), vanlig arve (*Cerastium fontanum*), hundegras (*Dactylis glomerata*), sølvbunke (*Deschampsia cespitosa*), gulflatbelg (*Lathyrus pratensis*), følblom (*Leontodon autumnalis*), engrapp (*Poa pratensis* ssp. *pratensis*), grasstjerneblom (*Stellaria graminea*), og så videre.

Engvegetasjonen i undersøkelsesområdet var variabel. I hovedsak varierte den m.h.t. jordas næringstilstand og fuktighetstilstand. Tilgangen på nitrogen og fosfor, men også forekomsten av kalk var avgjørende for forekomsten av fattigeng og rikeng. En kunne også skille mellom fukteng, tørreng og vekselfuktig eng.

I denne sammenhengen skilles det mellom fire hovedgrupper av kulturbetinget engvegetasjon.

Kalkfattig eng

Karakteristikk: Kalkfattig eng bestod hovedsaklig av fukteng, men små fragmenter av mulig tørreng forekom i området. I den kalkfattige fuktenga var det gras- og starrarter som dominerte. Forekomstene av fukteng var beitepåvirket i varierende grad. Karakteristiske arter var for eksempel engkvein og slåttestarr (*Carex nigra* ssp. *nigra*). I undersøkelsesområdet var kalkfattig fukteng en kulturbetinget utgave av kystlynghei som sannsynligvis har oppstått som et resultat av lang tids beite og brann (jfr. også Fremstad et al. 1991). På en rekke av lokalitetene med kalkfattig fukteng i Søndre Herøy har kulturpåvirkningen avtatt i senere år. Fuktenga går, sakte men sikkert, tilbake til kystlynghei.

Kalkfattig tørreng forekom kun fragmentarisk på mark med god drenering, men da ikke slik man kjenner tørrenger fra sørligere strøk, til det er temperaturen for låg og uttørringa ikke kraftig nok. Sauesvingel (*Festuca ovina*) var en karakterart for disse fragmentene. Typen er ikke skilt ut som egen enhet på vegetasjonskartet.

Forekomst: Kalkfattig engvegetasjon forekom spredt langs hele traséen. Tyngdepunktet lå likevel på holmene mellom Prestøya og Husværøya hvor kalkfattig eng og kystlynghei forekom i mosaikk.

Verdi: Både kalkfattig eng og kystlynghei (se nedenfor) dekker store areal på Helgelandskysten. Det ble ikke registrert spesielle verneverdier i kalkfattig engvegetasjon langs traséen.

Rik fukteng

Karakteristikk: Registreringer av rik fukteng i området representerte gamle slåtte- og beitemarker i ulike stadier av gjengroing. Under den rike fuktenga lå et lag av skjellsand. Typisk for den rike fuktenga var et tett feltsjikt av storvokste urter som hundegras, sølvbunke, mjøduert (*Filipendula ulmaria*), strandrør (*Phalaris arundinacea*), stornesle (*Urtica dioica*) og ikke minst marikåpearter (*Alchemilla* spp.).

Forekomst: Rik fukteng dekket større deler av de undersøkte delene av Brasøya og Prestøya, ikke bare langs traséen.

Verdi: De rike fuktengene på Helgelandskysten er verdifulle fordi kun en liten andel av de opprinnelige forekomstene eksisterer. Resten drives som moderne fulldyrkinger. For å opprettholde verdiene i de rike fuktengene på Brasøya og Prestøya, er fortsatt drift med gamle metoder nødvendig. Det er derfor ønskelig at all utbygging på disse øyene, inkludert vegutbygging skjer på en skånsom måte og at det tas generelle hensyn til kulturmarksverdiene.

Kalkrik, vekselfuktig eng

Karakteristikk: Den kalkrike vekselfuktige enga hadde, som navnet sier, arter som tåler sesongveksling i fuktighet. I det undersøkte området forekom kalkrike vekselfuktige enger på skjellsand og på kalkstein og dolomittmarmor, iblant i kombinasjon med skjellsand. De kalkrike vekselfuktige engene var artsrike, og flere inneholdt varmekrevende arter. Alle lokalitetene med kalkrike enger har vært sterkt kulturpåvirket, eller er det fortsatt. Derfor inngikk en rekke kulturbetingete arter i den kalkrike enga.

De kalkrike, vekselfuktige engene besto av en blanding av engplanter, myrplanter og arter fra omkringliggende berg og knauser, herunder også flere fjellplanter. Karakteriske arter for de kalkrike, vekselfuktige engene langs traséen var for eksempel dunhavre (*Avenula pubescens*), hårstarr (*Carex capillaris*), blåstarr (*C. flacca*), kornstarr (*C. panicea*), storblåfjør, dvergjamne (*Selaginella selaginoides*), fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*), loppestarr (*C. pulicaris*), foruten orkidéene vårmarihand, brudespore (*Gymnadenia conopsea*), nattfiol (*Platanthera bifolia*) og stortveblad (*Listera ovata*) og det regionalt sjeldne hjertegraset.

Suksesjonsstadier mellom kalkrik eng og lynchhei forekom flere steder i undersøkelsesområdet.

Forekomst: Kalkrik, vekselfuktig eng hadde en rekke forekomster langs den undersøkte traséen. De største forekomstene av denne vegetasjonstypen var på Stor-Ramnøya, Liss-Ramnøya, Sør-Klubbøya og på Brasøya øst for Markavalen. Det var også mindre forekomster på andre lokaliteter.

Verdi: De kalkrike, vekselfuktige engene inneholder ofte enkeltarter som har ulik grad av verneverdi, så også langs den undersøkte traséen. Dessuten er de blant de mest artsrike vegetasjonstypene i hele Nord-Norge. Elven & Norderhaug (1992) regner kalkrike, vekselfuktige enger for å ha meget stor verdi i naturvernsammenheng. Dette gjelder ikke minst grunt bearbejdede enger på skjellsand, noe flere av forekomstene langs traséen representerte. Størst interesse knytter seg til forekomstene av hjertegras, ormetunge og til orkidéartene, men de alle de større forekomstene av kalkrike enger i området hadde et generelt høgt artsmangfold og individantall for blant annet orkidéer, og var derfor interessante i vernesammenheng. Ved en utbygging bør det tas generelle hensyn til forekomster av kalkrike enger. Spesielt bør man unngå større inngrep på de fire lokalitetene som spesielt er nevnt ovenfor, inkluderte forekomstene **A, B, C, D, G og H**.

Kalkrik tørreng

Karakteristikk: Det ble funnet flere mindre forekomster av kalkrike tørrenger i området. Disse dekket sjelden større areal. De registrerte forekomstene utgjorde en mosaikk med berg- og knausvegetasjon (se ovenfor), på godt drenert mark med tynt jordsmonn, ofte forvittringsjord. Som for kalkfattig eng, kan det stilles spørsmål om dette er egentlige tørrenger, men de representerer i hvert fall en overveiende tørrere vegetasjonstype enn de vekselfuktige engene. Kalkrike tørrenger og berg-/knausvegetasjon ble kartlagt samlet.

Den kalkrike tørrenga var en åpen vegetasjonstype med mange arter. Artene knyttet til kalkrik tørreng var ofte både varmekrevende og tørketolerante, for eksempel bittersøte (*Gentianella amarella*), bakkesøte (*G. campestris*), vill-lauk (*Allium oleraceum*) og gjeldkarve (*Pimpinella saxifraga*). En rekke av artene fra berg-/knausvegetasjon inngikk også.

Forekomst: De største forekomstene av kalkrik tørreng var på Stor- og Liss-Ramnøya. Andre forekomster var kun små fragmenter.

Verdi: Denne kalkrike engvegetasjonen, som hører til gruppen av særlig verdifulle kulturlandskapstyper i Nord-Norge (Elven & Norderhaug 1992), har et generelt høyt artsmangfold, og større inngrep på forekomstene på Stor- og Liss-Ramnøya bør unngås. En rekke varmekrevende arter var knyttet til kalkrike tørrenger. Dette innebærer at flere verdifulle arter var knyttet til denne engtypen. Mest spesiell i det undersøkte området var en hårsveve-art (*Hieracium* subgenus *Pilosella*) registrert på den sørligste delen av Stor-Ramnøya (**Forekomst G**).

H Kystlyngheivegetasjon
H1/H2 Røsslynghei med fuktarter
H2 Fuktig kystlynghei (H2a Røsslyng-blåtopp-type)
H3 Røsslyng-bjønnekam-kysthei

Karakteristikk: Som kystlynghei ble registrert lyngdominert vegetasjon på næringsfattig mark, som regel med relativt tynt jordsmonn. Vegetasjonen var kulturbetinget. Avskoging, oppdyrking, vinterbeite, lyngslått og brenning har skapt og opprettholdt kystlyngheiene (Fremstad et al. 1991). Opphør av kulturpåvirkning fører på lengre sikt til skoetablering og gjengroing med einer (*Juniperus communis*). Dette betyr som regel vierkratt (*Salix* spp.), bjørkeskog (*Betula pubescens*) med noe rogn (*Sorbus aucuparia*) og osp (*Populus tremula*) på Ytre Helgeland, men lyngheier i Nord-Norge skiller seg fra dem lenger sør ved at gjengroingsprosessen ikke er så rask (Elven et al. 1988a). Flere steder langs traséen har trær og busker etablert seg på gammel kulturmark, men kun som enkeltindivid eller små grupper. Disse individene bar preg av sauebeite. Einer har flere steder etablert kratt på holmene mellom Prestøya og Husværøya.

I det undersøkte området forekom to hovedtyper av kystlynghei, røsslyng-bjønnekam-kysthei og en type som minner mye om tørr kystlynghei, men som har innslag av en rekke fuktighetskrevende arter (Fremstad et al. 1991). Kystlynghei og kalkfattig engvegetasjon forekom tett integrert i en gjengroingsprosess (se ovenfor). Tørr kystlynghei uten innslag av fuktiearter ble ikke registrert langs traséen. Fuktig kystlynghei i typisk utforming (røsslyng-blåtopp-type) ble kun registrert i et mindre område på Kleppøya. På vegetasjonskartet er det ikke differensiert mellom ulike typer kystlynghei.

Røsslynghei med fuktarter

Karakteristikk: Røsslyng-dominert heivegetasjon med arter fra starr- og grasfamilien. Røsslyngheia forekom ofte i mosaikk med kalkfattige fuktenger og små myrflekker. Underlaget var lynghumus eller grunn torv. Den fuktige kystlyngheia forekom som regel på toppen av, og et stykke ned i skråningene på holmene, avhengig av dreneringsforholdene.

Typiske arter for den fuktige kystlyngheia var røsslyng (*Calluna vulgaris*), skrubbeær (*Cornus suecica*), molte (*Rubus chamaemorus*), torvull (*Eriophorum vaginatum*), slåtestarr og krekling (*Empetrum nigrum*).

Forekomst: På holmene mellom Prestøya og Husværøya var som regel de øverste partiene dekket av kystlynghei. Dette var mest typisk på de høgste holmene, Stor- og Liss-Ramnøya, Kleppøya og Sør-Klubbøya, men også på de lågere holmene var toppområdene stort sett dekket av lynghei.

Verdi: Kystlynghei er en trua naturtype i Norge (Fremstad et al. 1991). På Ytre Helgeland trues den i første rekke av naturlig gjengroing, skogreisning og nedbygging (industribygg, vegbygging, fritidsbebyggelse og annet). Kystlynghei av denne typen er ganske frekvent ellers i Herøy kommune, men blir sjelden lenger nord i fylket. Elven & Norderhaug (1992) mener at lyngheiområder må ha innslag av kulturminner for å regnes som spesielt interessante i kulturlandskapsammenheng. Slike kriterier er nok ikke oppfylt på de aktuelle forekomstene, men ble heller ikke spesifikt lett etter.

Røsslyng-bjønnekam-kysthei

Karakteristikk: I tillegg til røsslyng inngikk blåbær (*Vaccinium myrtillus*), blokkebær (*V. uliginosum*) og tyttebær (*V. vitis-idaea*) i denne vegetasjonstypen. Dessuten utgjorde både små og store bregner et merkbart innslag. Voksestedene for røsslyng-bjønnekam-kysthei var enten søkk i terrenget, eller nordvendte skråninger. Underlaget var som regel steinet mark. Denne lyncheytopen kan betegnes som middels fuktig.

Typiske arter var, foruten lynchgartene, bregnene fugletelg (*Gymnocarpium dryopteris*) og hengeving (*Phegopteris connectilis*). Bjønnekam (*Blechnum spicant*) manglet i undersøkelesområdet.

Forekomst: Denne typen kysthei forekom alltid på små areal. Stor- og Liss-Ramnøya, Sør-Klubbøya og Kleppøya hadde alle forekomster av røsslyng-bjønnekam-kysthei.

Verdi: Trusselbildet og eventuelle verneverdier for denne lynchhei-typen er som for de andre heitypene (se ovenfor).

3.3 Myrvegetasjon

Karakteristikk: Myr er en naturtype hvor plantene vokser på torv. Myr dekket meget beskjedne areal i den undersøkte delen av Herøy kommune. Kun fragmenter av myr ble registrert langs traséen.

På gamle torvstikkinger i ferd med å gro igjen har det utviklet seg myrvegetasjon. Torva var stukket på en rekke av holmene mellom Prestøya og Husværøya. Ingen av torvstikkingene dekket store areal, og ingen var av ny dato. Torvstikkingene var oftest gjort i små søkk i kystlyngheia, hvor torva var mer enn et par desimeter, og stedvis opptil en meter tykk. Dreneringen i søkkene var ikke god, og alt lå til rette for dannelse av myrliknende vegetasjon. Alle påviste torvstikkinger hadde vegetasjon som tilsa fattigmyrvegetasjon.

Kun en håndfull, små forekomster med "naturlig" myrvegetasjon ble registrert. Dette var alle små tjern og dammer i ferd med å gro igjen. Disse forekomstene hadde alle intermediær myrvegetasjon.

K Fattigmyrvegetasjon **K3 Fattig fastmattemyr**

Karakteristikk: Vegetasjonen i de gamle torvstikkingene ble karakterisert som fattig fastmattemyr. Feltsjiktet var dominert av gras og grasliknende arter, mens torvmoser var vanlige i botnsjiktet. Torvull, slåttestarr og småbjønnskjegg (*Trichophorum cespitosum*) var blant de typiske artene, mens karakterarten flaskestarr (*Carex rostrata*) ikke var vanlig.

Forekomst: Gamle torvstikkinger med fattigmyrvegetasjon forekom på Stor-Ramnøya, Bulyngøya, Sør-Klubbøya, Klubbøydregern og på Kleppøya .

Verdi: Fattig fastmattemyr er svært vanlig over store deler av landet. I undersøkelsesområdet i Søndre Herøy forekom denne typen kun som et suksesjonstrinn i gamle torvstikkinger. Ingen spesielle verdier var knyttet til de påviste forekomstene av fattigmyr, slik verdiene ble beskrevet av Vorren (1979) og Fylkesmannen i Nordland (1980).

L Intermediær myrvegetasjon **L2 Intermediær fastmattemyr** **L3 Intermediær mjukmatte/lausbotnmyr**

Karakteristikk: Langs den undersøkte traséen forekom intermediær myrvegetasjon kun på flate, minerotrofe myrer. Alle forekomstene var små dammer og tjern i ulike gjengroingsstadier. Den

intermediære fastmattemyra var dominert av gras og grasliknende arter i feltsjiktet, men torvmoser og iblant også "brunmoser" inngikk i botnsjiktet.

Typiske arter for intermediær fastmattemyrvegetasjon var duskull (*Eriophorum angustifolium*), torvull, særbustarr (*Carex dioica*), kornstarr, tepperot (*Potentilla erecta*), svarttopp (*Bartsia alpina*) og vanlig myrklegg (*Pedicularis palustris*). Fastmattemyra gikk gradvis over i intermediær mjukmatte og lausbotn. Feltsjiktet på mjukmatta og lausbotnen var åpent og botnsjiktet varierende. Felles for dem begge var at grunnvatnet sto mye høyere enn på fastmatta. Typiske arter for mjukmatta og lausbotnen var bukkeblad (*Menyanthes trifoliata*), duskull, grønstarr (*Carex demissa*) og tettegras (*Pinguicula vulgaris*). Alle forekomstene representerte små tjern i ferd med å gro igjen, og man kan eventuelt på et par av lokalitetene skille ut elvesnelle-starr-sump (O3). Denne vegetasjonstypen dekket så små areal at den ikke ble skilt ut som egen type.

Forekomst: Intermediær myrvegetasjon forekom på Brasøya mellom brua og Markavalen, Liss-Ramnøya, Bulyngøya og Kleppøya.

Verdi: Ingen arter eller vegetasjonstyper med spesielt stor verneverdi (jfr. Vorren 1979, Fylkesmannen i Nordland 1980) ble registrert i tilknytning til intermediær myrvegetasjon langs vegtraséen. Generelt var intermediær myrvegetasjon så uvanlig i undersøkelsesområdet at man bør søke å ta vare på noen av forekomstene. De mest interessante forekomstene var 1) rett sør for vegtraséen på Brasøya, 2) på toppen av Liss-Ramnøya og 3) den sørligste forekomsten på Bulyngøya.

3.4 Havstrandvegetasjon

Nedenfor behandles vegetasjonen på og i nær tilknytning til havstrand. Flere hovedvegetasjonsgrupper knyttet til havstrand forekom i det undersøkte området, ofte som vegetasjonskompleks. Både driftvoll-, strandberg-, strandeng- og strandsumpvegetasjon forekom langs vegtraséen i Søndre Herøy.

- W** Driftvoll-, strandberg- og fuglefjellvegetasjon
- W1** Ettårig melde-tangvoll (W1a Strandmelde-type, W1b Tangmelde-type)
- W2** Urte-stein/tangstrand
- W3** Flerårig gras/urte-voll
(W3a Gras-type, W3b Lågurt-type, W3c Høgurt-type)
- W5** Strandberg

Karakteristikk: Driftvoll- og strandbergvegetasjon forekom fra nedre tidevassgrense til et stykke over øvre springflogrense. Fuglegjødset vegetasjon i berg/fjell forekom ikke i typisk utforming innen det kartlagte området, men noen av bergknausene hadde noe tilførsel av fuglegjødsel. Strandberg ble ført til denne hovedvegetasjonsgruppen da de som regel forekom sammen med driftvollene i undersøkelsesområdet og fordi driftvoller gjerne forekom på strandberg.

Driftvollvegetasjonen forekom på gammelt organisk materiale, hovedsaklig rester av tang og tare. Næringstatusen er dermed god, selv om materialet er ustabil og tilførselen er variabel. Skillearter mellom driftvollvegetasjon og terrestrisk vegetasjon i det aktuelle området var for eksempel strandkvann (*Angelica archangelica*), strandkjeks (*Ligusticum scoticum*) og melde-artene (*Atriplex* spp.). Hestehavre (*Arrhenatherum elatius*), strandbalderbrå (*Matricaria maritima*), gåsemure (*Potentilla anserina*), høymol-arter (*Rumex* spp.), men også kveke (*Elymus repens*), då-arter (*Galeopsis* spp.), klengemaure (*Galium aparine*) og vassarve (*Stellaria media*) var arter som forekom på driftvoller og som kunne brukes som skillearter mot andre havstrandsgrupper.

De ulike typene av driftvollvegetasjon, ettårig melde-tangvoll, urte-stein/tangstrand og flerårig gras/urte-voll, forekom i økende avstand fra sjøen. De representerte en sjø/land-gradient som bl.a. inkluderer minkende salinitet og økende stabilitet.

Ettårig melde-tangvoll

Karakteristikk: Åpen, ustabil vegetasjon som forekom fra øvre, normale flomål til et stykke over dette. Ettårige, salttolerante urter som for eksempel melde-arter, klengemaure og då-arter dominerte. I det undersøkte området forekom to typer melde-tangvoller, hvor henholdsvis strandmelde (*Atriplex littoralis*) og tangmelde (*A. prostrata*) var dominerende. Strandmelde-typen forekom på mer beskyttede steder enn tangmelde-typen.

Forekomst: Ettårige melde-tangvoller forekom spredt på alle undersøkte lokaliteter. De beste utformingene av strandmelde-typen var på Klubbøydregern og Lyngøydregern. På Klubbøydregern forekom strandmelde-tangvoller på øyas østside, spesielt på den nordlige delen. På Lyngøydregern forekom strandmelde-tangvoller særlig på øyas sørvestligste del.

Verdi: Strandmelde-typen av ettårige melde-tangvoller er ikke vanlige så langt nord i Norge og regnes i Nordland som særlig verneverdig vegetasjon, delvis fordi kjente forekomster dekker små areal (Elven et al. 1988a, b). Denne vegetasjonstypen regnes også for å ha verneverdi i Trøndelag (Kristiansen 1988). En bør forsøke å unngå total ødeleggelse av de ovennevnte forekomster.

Urte-stein/tangstrand

Karakteristikk: Åpen, delvis ustabil vegetasjon på relativt eksponerte steder fra og med øvre, normale flomål til et stykke over dette. Dette er artsfattige samfunn på grov, tørr strand dominert av tørketilpassede gras og flerårige urter, iblant danner enkeltarter rene bestand.

I undersøkelsesområdet forekom både strandkvann- og krushøymolutformingen av urte-stein/tangstrand. Typiske arter foruten strandkvann og krushøymol (*Rumex crispus*), var strandrug (*Leymus arenarius*), raudsvingel (*Festucarubra*) og gåsemure.

Forekomst: Urte-stein/tangstrand forekom spredt på de fleste lokalitetene langs traséen, men de best utviklede forekomstene av begge utformingene var på Lyngøydregern, Sør-Klubbøya og Klubbøydregern. Krushøymol-utformingen ble registrert på de fleste undersøkte lokaliteter, og er relativt frekvent ellers i Herøy kommune og på Ytre Helgeland. De største forekomstene av krushøymol-utformingen ble funnet på Lyngøydregern og Klubbøydregern, hvor forekomster var spredt over større deler av strandlinjen.

Verdi: Krushøymol-utformingen av urte-stein/tangstrand er knyttet til ytterkysten av Nordland, og tynnes raskt ut nordover i fylket. Det er derfor knyttet verneinteresse til denne vegetasjonstypen (Elven et al. 1988a). Også i Trøndelagsfylkene regnes den som sjelden (Kristiansen 1988). De flerårige tangvoller inneholdt, med unntak av forekomsten av krysningsen *Calamagrostis epigejos* x *stricta* på Klubbøydregern, ikke andre arter enn det som er vanlig ellers i regionen.

Flerårig gras/urte-voll

Karakteristikk: Vegetasjonstype som består av høge flerårige urter og gras, inkludert en rekke ugrasarter. Flerårige gras/urte-voller dannet tette bestander på flerårige tangvoller som hadde en viss nydeponering av tang og tare. Vegetasjonstypen var meget variabel. Rene bestand av enkeltarter forekom, men bestandene kunne også være artsrike. Næringsstatusen er meget god.

De flerårige gras/urte-vollene i undersøkelsesområdet kan deles i en gras-type, en lågurt-type og en høgurt-type. Gras-typen består av høgvokste gras, gjerne enkeltarter, i tette bestand. Typiske arter for gras-typen i det aktuelle området var hestehavre, kveke, strandrug, raudsvingel og lokalt strandrør. Lågurt-typen domineres av lågvokste urter, gjerne mattedannende arter. Typiske arter er gåsemure, saftstjerneblom (*Stellaria crassifolia*) og strandbalderbrå. I tillegg inngår gjerne noen av de ett-årige arter fra tangvollene lenger nede på stranda. I høgurt-typen var det arter som strandkvann, hundekjeks (*Anthriscus sylvestris*), mjøduert, strandkjeks, vendelrot (*Valeriana sambucifolia*) og høymol-arter som dominerte.

Forekomst: Flerårige gras/urte-voller forekom på alle lokaliteter, men de best utviklede forekomstene var på Lyngøydregern og Klubbøydregern.

Verdi: Ingen av de registrerte typene av flerårig gras/urte-voll regnes for å ha stor verneinteresse i Nordland fylke (Elven et al. 1988a, b).

Strandberg

Karakteristikk: Som strandberg ble registrert vegetasjon på fast berg og eventuelt store blokker. Nedre grense ble trukket ved øvre forekomster av rur (*Balanus*) og marebek (*Verrucaria*). Øvre grense ble trukket ved opphør av forekomster av salt-spesialiserte arter. I det aktuelle området gikk strandbergene over i mer eller mindre kulturbetinget engvegetasjon eller lynghei.

Strandbergene var variable. Over korte avstander skiftet de fra flater til sprekker og kløfter. De økologiske faktorene jorddekke, vasstilgang og salinitet varierte også deretter. Artene som forekom på strandberg hadde ulike affiniteter til de foreskjellige delene av strandbergene. Typiske strandbergarter var fjørekoll (*Armeriamaritima*), strandstjerne (*Aster tripolium*), strandkjempe (*Plantagomaritima*), bitterbergknapp (*Sedum acre*), rosenrot (*Rhodiola rosea*) og taresaltgras (*Puccinelliacapillaris*).

Forekomst: På alle de undersøkte lokalitetene var strandbergvegetasjon et viktig element. Strandbergvegetasjon forekom nærmest overalt i en sone mellom marin vegetasjon, annen havstrandvegetasjon og mot ordinær, terrestrisk vegetasjon. Flere steder var grensen mot overliggende engvegetasjon vanskelig å trekke.

Verdi: Ingen spesielle utforminger av strandberg trekkes fram som vegetasjon med verneinteresse. Vær likevel oppmerksom på at enkelte arter knyttet til strandberg hadde verneinteresse (eks. ormetunge, Forekomst B), og at strandberg forekom integrert med andre vegetasjonstyper med tildels store verneinteresser, for eksempel kalkberg- og kalkrik engvegetasjon.

- X Strandeng- og strandsumpvegetasjon**
- X 1 Undervasseng**
(X1a Ålegras-type, X1c Havgras-type, X1d Tjønnaks-type)
- X 3 Salturt/saftmelde-forstrand/panne**
(X3a Salturt-type, X3b Saftmelde-type, X3c Bendel-type, X3d Strandkjempe-strandkryp-type)
- X 4 Saltgras-strandeng** (X4a Fjøresaltgras-type)
- X 5 Saltsiv-raudsvingel-strandeng**
(X5a Saltsiv-type, X5b Raudsvingel-tiriltunge-fjørekoll-type)
- X 6 Taresaltgras-grusstrand**
- X 8 Sivaks-starr-strandeng** (X8a Fjøresivaks-type, X8e Rustsivaks-type)
- X 9 Sumpstrand** (X9b Smårørkvein-type)

Karakteristikk: Strandeng- og strandsumpvegetasjon ligger enten permanent under vatn, eller oversvømmes mer eller mindre regelmessig av salt eller brakt vatn. Det var stor variasjon innen hovedgruppen strandeng- og strandsumpvegetasjon. Den inkluderte alt fra undervassenger, forstrender og saltpanner på grus og leire, saltenger og strandsumper. Variasjonen i strandeng- og strandsumpvegetasjon bestemmes i første rekke av salinitet, substrattypen, erosjon, oversvømming og uttørking. I det følgende er undertypene av strandeng- og strandsumpvegetasjon ordnet etter deres normale plassering langs sjø/land-gradienten og etter salinitetstatus.

En rekke arter var spesifikke for strandeng- og strandsumpvegetasjon, for eksempel rustsivaks (*Blysmus rufus*), strandkryp (*Glaux maritima*), saltsiv (*Juncus gerardii*), fjøresaltgras (*Puccinellia maritima*), småhavgras (*Ruppia maritima*), saltarve (*Sagina maritima*), salturt (*Salicornia europaea*), saltbendel (*Spergularia salina*) og ålegras (*Zostera marina*).

Undervasseng

Karakteristikk: Undervassengene inkluderte både åpen og tett vegetasjon, men forekomstene tørker aldri ut. Foruten karplanter inngikk noen marine alger. Undervassenger forekom ikke på eksponerte strender, men i grunne viker og i skjermete brakkvassdammer.

I det undersøkte området i Søndre Herøy forekom undervasseng i tre utforminger. Ålegras-typen er et unikt marint plantesamfunn med karplanter. I denne typen forekom kun ålegras og marine alger. Ålegras-typen var den av undervassengene som tålte bølgeslag best. I havgras-typen var småhavgras bestandsdannende i området. På én av lokalitetene forekom den sammen med trådtjønnaks (*Potamogeton filiformis*). Tjønnaks-typen av undervassenger var også representert i undersøkelsesområdet. Trådtjønnaks dannet der rene bestand.

Forekomst: Ålegras-typen ble registrert flere steder på de to lokalitetene som dekket Prestøya. Havgras-typen ble funnet i avstengte dammer på Brasøya øst for Markavalen og på Lyngøydregern. Tjønnaks-typen forekom i den grunne valen mellom de to lokalitetene på Prestøya.

Verdi Særlig småhavgras-typen er verdifull (Elven et al. 1988a). Den er regionalt uvanlig, men ganske frekvent i Herøy kommune. Trådtjønnaks-typen regnes for verneverdig i Trøndelag (Kristiansen 1988), men ikke i Nordland (Elven et al. 1988a).

Salturt/saftmelde-forstrand/panne

Karakteristikk: Denne vegetasjonstypen var glissen, dominert av ettårige sukkulenter og andre salt-spesialiserte arter og forekom stort sett mellom øvre grense for normal flo og nedre tidevassgrense. Salturt/saftmelde-forstrender/panner vokste på fint substrat og ikke på sterkt eksponerte strender.

Fire utforminger, navngitt etter de dominerende artene, ble registrert i Søndre Herøy. Salturt-typen var enten rene bestander av salturt, eller salturt sammen med strandkryp og strandstjerne. Saftmelde-typen ble kun registrert som rene bestander av saftmelde, men forekom i nær tilknytning til salturt-typen. Bendel-typen ble registrert både med saltbendel og på én lokalitet med havbendel. I tillegg til bendel-artene forekom taresaltgras, strandstjerne, strandkryp og strandkjempe på disse lokalitetene. Til den fjerde typen, strandkjempe-strandkryp-typen, ble ført forstrender/panner dominert av de to navngivende artene.

Forekomst: Saftmelde-typen forekom kun i Markavalen på Brasøya, og det var kun forekomsten på øst-sida som var av en viss størrelse. Salturt-typen av salturt/saftmelde-forstrand/panne ble registrert på et flertall av lokalitetene, men de største forekomstene var på holmene mellom Stor-Ramnøya og Kleppøya. Den største enkeltforekomsten av salturt/saftmelde-forstrand/panne var på Klubbøydregerns midtre del.

Verdi: Både havbendel-typen av salturt/saftmelde-forstrand/panne og saftmelde-typen regnes som verneverdige vegetasjonstyper i Nord-Norge (Elven et al. 1988a), mens havbendel-typen også regnes som verneverdig i Trøndelag (Kristiansen 1988).

Saftmelde-typen av forstrand er i Nordland kun kjent fra ytterøyene på Helgeland og et par steder på Vestvågøya. Havbendel-forstrand angis av Elven et al. (1988a) kun fra Røst i Nordland fylke. De nærmeste lokaliteter ellers er i Nord-Trøndelag. Dette stemmer også overens med Lid & Lid (1994).

I det undersøkte området ble saftmelde-forstrand registrert på begge sidene av Markavalen på Brasøya (lokalitetene 1 og 2). Saftmelde-forstranda på østsida av Markavalen er den største som er registrert i Herøy kommune (**forekomst E**, Figur 3a), mens forekomsten på vestsida er mye dårligere utviklet. Slik traséen er tegnet inn (Nordland Teknisk 1992), bør det være mulig å unngå direkte inngrep i forekomsten på østsida, men virkningen av endrete miljøforhold, forårsaket av for eksempel en steinfylling over Markavalen er usikker.

En liten forekomst av havbendel-forstrand ble registrert rett nord for Prestøy gård (lokalitet 4, **forekomst F**, Figur 3b). Forekomsten berøres ikke direkte av inngrep ved de to alternative traséene, men den langsiktige virkningen av ei fylling over sundet mellom Prestøya og Liss- og Stor-Ramnøya er usikker.

Saltgras-strandeng

Karakteristikk: Saltgras-strandeng er vegetasjon bestående av mattedannende arter. Den forekom fra og med grensa for normal flo og et stykke over denne. Gras og grasliknende arter dominerte. Urter var mindre vanlige. Substratet var som regel meget fint. Forekomster på grus var uvanlige.

Langs vegtraséen i Søndre Herøy ble kun fjøresaltgras-typen av saltgras-strandeng registrert. Fjøresaltgras var der helt dominerende, men på noen av lokalitetene forekom også arter som krypkvein (*Agrostis stolonifera*), strandkjempe, strandkryp og fjøresaulauk (*Triglochin maritima*).

Forekomst: Fjøresaltgras-strandeng ble registrert på nesten alle undersøkte lokaliteter, men den dekket aldri store areal. Den største enkeltforekomsten var på Klubbøydregern.

Verdi: Ingen spesielle verneverdier knyttet til denne vegetasjonstypen ble registrert.

Saltsiv-raudsvingel-strandeng

Karakteristikk: Saltsiv-raudsvingel-strandeng besto av tette matter av gras, siv og starr, foruten endel kortvokste urter. Den fantes fra et stykke over normalt flonivå og opp til øvre grense for springflo.

Felles arter for ulike typer saltsiv-raudsvingel-strandeng var krypkvein, raudsvingel, strandkjempe og gåsemure. I undersøkelsesområdet kunne en skille mellom to utforminger. Saltsiv-typen var dominert av raudsvingel og strandkryp, foruten saltsiv. Raudsvingel-tiriltunge-fjørekoll-typen var dominert av raudsvingel, tiriltunge (*Lotus corniculatus*) og fjørekoll, men hadde også innslag av hanekam (*Lychnis flos-cuculi*), jåblom (*Parnassia palustris*), småengkall (*Rhinanthus minor*) og andre urter.

Forekomst: Saltsiv-raudsvingel-strandeng ble registrert på nesten alle lokalitetene, men den var best utviklet på beskyttede strender. På eksponerte strandlokaliteter forekom den kun fragmentarisk. De største registrerte forekomstene var på Prestøya.

Verdi: Ingen spesielle verneverdier knyttet til saltsiv-raudsvingel-strandeng ble registrert.

Taresaltgras-grusstrand

Karakteristikk: Vegetasjon med fragmentarisk opptreden på grus og eksponerte strandkanter fra normalt flonivå og et stykke over dette. Taresaltgras-grusstrand var en åpen vegetasjon med spredte tuer av taresaltgras og eventuelt noen andre urter, for eksempel raudsvingel, skjørbuksurt (*Cochlearia officinalis*) og strandkryp.

Forekomst: Taresaltgras-grusstrand ble registrert på alle lokalitetene, men kun i små mengder. Ingen forekomster framheves spesielt.

Verdi: Ingen spesielle verneverdier knyttet til denne vegetasjonstypen, som forekommer langs hele kysten. Saltarve-utformingen av taresaltgras-grusstrand har verneinteresse i Nordland (Elven et al. 1988a). Denne utformingen forekom langs vegtraséen ikke som annet enn enkelttuer eller små matter, og framheves derfor ikke.

Sivaks-starr-strandeng

Karakteristikk: Sivaks-starr-strandengene var sammenhengende enger som forekom i sonen mellom normalflo og øvre grense for springflo. Vegetasjonen var dominert av lågvokste starr- og

sivaksarter. Sivaks-starr-strandengene var best utviklet på beskyttede strender med relativt fint substrat. De får et merkbart tilslag av ferskvatn fra omkringliggende vegetasjon.

Langs vegtraséen i Søndre Herøy ble to utforminger av sivaks-starr-strandeng registrert. Fjøresivaks-typen forekom ofte som rene bestander av fjøresivaks (*Eleocharis uniglumis*), men fjøresaulauk og krypkvein gikk inn flere steder. Rustsivaks-typen var sjelden i området. Den registrerte forekomsten var dominert av rustsivaks, men med innslag av musestarr (*Carex serotina* ssp. *pulchella*) og småsivaks (*Eleocharis quinqueflora*).

Forekomst: De best utviklede forekomstene av sivaks-starr-strandeng ble registrert på Bulyngøya og Lyngøydregern. Rustsivaks-typen ble kun registrert på Brasøya øst for Markavalen.

Verdi: Generelt kan man ikke trekke fram forekomster av sivaks-starr-strandeng langs traséen som er av en viss størrelse, og derfor har verneinteresse. Forekomster med midtnorsk sivaks har verneinteresse, og forekomsten på Lyngøydregerns sørvestre del bør ikke ødelegges. Dette gjelder også forekomsten av rustsivaks-typen av sivaks-starr-strandeng på Brasøya øst for Markavalen, hvor musestarr inngikk. Denne forekomsten ligger mellom **Forekomst B og E** (Figur 3a).

Sumpstrand

Karakteristikk: Som sumpstrand ble registrert sumppreget engvegetasjon med innslag av saltspesialiserte arter, men som var dominert av gras og starr. Forekomstene hadde noe tilslag av ferskvatn fra omkringliggende vegetasjon. Sumpstrand forekommer et stykke over det normale flonivå, men ble påvirket av bølgeslag, sprut og materialtransport fra nedenforliggende soner.

Den utformingen av sumpstrand som ble funnet i det undersøkte området var en smårørkvein-type. Typiske arter for smårørkvein-typen av sumpstrand var smårørkvein (*Calamagrostis stricta*), soleihov (*Caltha palustris*), myrmaure (*Galium palustre*), myrhatt (*Potentilla palustris*), hanekam og mari gras (*Hierochloë odorata*).

Forekomst: De best utviklede forekomstene av sumpstrand ble funnet på Klubbøydregern, men også forekomstene på Bulyngøya og Lyngøydregern var godt utviklet.

Verdi: Ingen spesielle verneverdier knyttet til sumpstrand ble registrert.

4 FOREKOMSTER MED ARTER OG VEGETASJON AV VERNEINTERESSE

Nedenfor oppsummeres forekomster langs vegtraséen i Søndre Herøy som er interessante i vernesammenheng. Utvalget av forekomster er basert på én eller flere av følgende faktorer:

- vegetasjonstyper aktuelle i vernesammenheng
- stort generelt artsmangfold
- enkeltarter aktuelle i vernesammenheng
- andre faktorer

4.1 Stort generelt artsmangfold og spesielle arter

Sør-Klubbøya var verken den største lokaliteten eller den topografisk mest varierte. Derimot var berggrunnen meget rik på den sørligste tredjedelen av øya. Sammen med det bratte vest-eksponerte flåget bidrog dette sterkt til å høyne artsantallet. De kalkrike engene på den sørligste delen av øya var meget artsrike (**forekomst A**, Figur 4b).

De sørligste delene av Liss- og Stor-Ramnøya hadde meget artsrike tørrbakker. På Stor-Ramnøya blir spesielt den sørvestligste delen ansett for verdifull (**forekomst G**, Figur 4a). Her ble det blant

annet funnet en meget spesiell hårsvæve-art (*Hieracium* sect. *Pilosella*) som per idag ikke er identifisert med sikkerhet. I tillegg ble det funnet flere hundre blomstrende orkidéer, hovedsakelig brudespore (*Gymnadenia conopsea*) og skogmarihand (*Dactylorhiza fuchsii*), men også de andre fem orkidéene registrert i denne undersøkelsen fantes der. På Stor-Ramnøya ble det registrert over 700 blomstrende orkidéer. Dette er det høyeste antallet registrert på en enkeltlokalitet i denne undersøkelsen.

Forekomstene av hjertegras på de nordlige delene av Stor-Ramnøya (Kalvan) er nevnt ovenfor. I tillegg til disse må nevnes de bratte bergskrentene nord på Stor-Ramnøya (**forekomst H**, Figur 4a). Her fantes en rekke fjellplanter, bl.a. en større populasjon av svartstarr.

Strandbergene og tørrbergene på Brasøya øst for Markavalen (**forekomst B**, Figur 3a) var meget artsrike og inneholdt spesielle arter (se omtalen av ormetunge og vårmarihand ovenfor). Berggrunnen besto av en skifrig kalkstein. Vegetasjonen var tildels ganske åpen, men artsantallet var høyt. Dette utgjør dessuten et spesielt landskapsøkologisk og geologisk element. Forekomsten berøres sterkt av det planlagte fergeleiet. Dersom det anlegges parkeringsplasser i nær tilknytning til fergeleiet, vil antakelig mesteparten av forekomsten forsvinne.

4.2 Vegetasjonstyper med større verneverdier

Nedenfor oppsummeres vegetasjonstyper knyttet til vegtraséen mellom Brasøya og Husværøya i Søndre Herøy og som i følge Fremstad & Elven (1987), Elven et al. (1988a, b) og Elven & Norderhaug (1992) har stor verneinteresse i Nordland fylke.

Kulturbetinget engvegetasjon

De rike fuktenger langs traséen er verdifulle. For å opprettholde verdiene i de rike fuktengene på Brasøya og Prestøya, blir det primære målet å unngå nedbygging. Videre bør det tas generelle hensyn til kulturmarksverdiene ved en eventuell vegutbygging, selv om verdiene til de rike fuktengene avhenger av aktiv skjøtsel med gamle driftsmetoder, noe som bare i beskjeden grad foregår per i dag.

Flere av de kalkrike, vekselfuktige engene hadde større verneinteresser, på grunn av sitt rike mangfold og funn av spesielle arter. Ved vegutbyggingen bør det tas generelle hensyn til de kalkrike, vekselfuktige engene. Spesielt bør større inngrep på forekomstene **A**, **B**, **C** og **D** unngås.

Det knytter seg også større verneinteresser til de kalkrike tørrengene. Forekomsten på Stor-Ramnøya (**Forekomst G**) regnes som spesielt verdifull, og større inngrep bør unngås. Også forekomsten på Liss-Ramnøya var interessant i vernesammenheng, men rangerer etter Stor-Ramnøya.

Havstrandsvegetasjon

Blant tangvoll-vegetasjonen pekte strandmelde-typen av ettårige melde-tangvoller seg ut som spesielt interessant i vernesammenheng. Spesielt forekomsten på Klubbøydregern bør unngås ved utbygging. Ved å unngå nedbygging av Klubbøydregern har man også mulighet til å ta vare på forekomster av andre vegetasjonstyper som det knytter seg verneinteresser til. Dette gjelder krushøymol-utformingen av urte-stein/tangstrand og den største forekomsten av salturt/saftmelde-forstrand/panne langs traséen, foruten kalkrik, vekselfuktig eng i typisk utforming.

Undervasseng av småhavgras-typen er interessant i vernesammenheng. Forekomsten på Lyngøydregern var av typisk utforming, og man kan forsøke å unnta den fra nedbygging.

Flere forekomster av salturt/saftmelde-forstrand/panne, foruten den på Klubbøydregern har verneinteresse. Forekomsten av saftmelde-typen ved Markavalen på Brasøya, og forekomsten av havbendel-typen rett nord for Prestøy gård bør ikke berøres direkte av inngrep. Ved å legge traséen nord for forekomst E bedres sjansene for at populasjonen overlever betraktelig. En steinfylling over

Markavalen og sundet mellom Prestøya og Stor-Ramnøya vil ha negative konsekvenser for forekomstene E og F, men omfanget er usikkert.

5 BOTANISKE KONSEKVENSVURDERINGER

Nedenfor omtales konsekvensene trasévalg og masseuttak vil ha på de botaniske verdiene langs den planlagte vegparsellen mellom Brasøy og Husvær.

En bør være oppmerksom på at også "rigger", tipper og andre elementer knyttet til anleggsvirksomheten kan forringe de botaniske verdiene i området.

5.1 Trasévalg

Brasøya

Forekomst A rundt det planlagte fergeleiet hadde både spesielle verdier (ormetunge, vårmarihand, se Tabell 1) og generelle verdier (artsrike kalkberg). Dessuten hadde den nærliggende forekomsten av saftmelde (**forekomst E**, Figur 3a) såvidt stor verdi at sikring mot inngrep bør tilstrebes. Det vil være uheldig om verdiene knyttet til disse forekomstene skulle gå tapt ved bygging av fergeleie, veg og parkeringsplasser.

Mellom Markavalen og Brasøysundet bør man unngå inngrep som berører den lille gjengroingsmyra nord for traséen. Myr var en uvanlig naturtype i denne delen av kommunen, hovedsaklig representert ved små vatn/dammer under gjengroing. Langs traséen ble kun meget små forekomster av myr registrert.

Prestøya

På Prestøya, mellom Neset og Prestøy gård vil en utbedring av eksisterende vegtrasé langt være å foretrekke framfor de alternative inngrep. Da kan man unngå for store inngrep i de interessante rike fuktengene. De relativt omfattende inngrep som sprengning over Dragjet og fylling over den lange valen innebærer, tilsier at man bør unngå et slikt trasévalg av generelle landskapsøkologiske hensyn.

Stor-Ramnøya

På Stor-Ramnøya ble det registrert fire mindre forekomster med større verdier (**forekomstene C, D, G og H**, Figur 4a). Det må likevel nevnes at det over hele øya fantes spesielle og generelle verdier av ulike graderinger. Tre av de fire forekomstene berøres direkte av trasévalgene (**forekomstene D, G og H**). Forekomst C berøres ikke av noen av traséene. Stor-Ramnøya er dessuten over tretti meter høy, og utgjør en av de største øyene i området. Større inngrep vil kunne forringe hele landskapet.

Det er vanskelig å rangere de fire forekomstene. Forekomstene av hjertegras (**forekomstene C og D**) vet man er meget spesielle. Bergene på norddelen av Stor-Ramnøya var av en størrelse og type som er sjelden på Ytre Helgeland. **Forekomst H** var det største av disse. På tårnbergene på sørspissen av øya (**forekomst G**) ble en meget spesiell svæve-art funnet. Den er antakelig ikke registrert ellers i regionen. Forekomst G var likevel den lokaliteten som man kan finne liknende utgaver av ellers i regionen.

Ut fra botaniske og generelle vurderinger bør inngrep unngås på den nordligste delen av Stor-Ramnøya, og inngrep bør minimaliseres på sør-spissen av øya. Dette betyr at vegen bør legges lavest mulig slik at inngrepet blir minst mulig og større masseuttak unngås. Mellom Prestøy gård og Sør-Klubbøya bør derfor vegen legges langs den sørligste traséen.

Bulyngøya, Lyngøydregern og Klubbøydregern

De største verdiene knyttet til disse tre øyene var områdene på sør-spissen av Klubbøydregern (lokalitet 10). Inngrep bør unngås her. Også området lengst sør på Lyngøydregern bør tas vare på.

Sør-Klubbøya

På Sør-Klubbøya går vegen rett gjennom den verdifulle **forekomst A** (Figur 4b) med ormetunge, vårmarihand og generelt artsrike grasbakker. For vurdering, se masseuttak nedenfor.

Kleppøya til Husværøya

Vegen berører her ikke forekomster med spesielle verdier.

5.2 Masseuttak Kleppøyas nordre del

Det er ikke registrert områder med spesielle forekomster på Kleppøyas nordre del. Masseuttak burde derfor ikke utgjøre et stort problem. Kun deler av øya ble undersøkt, og konklusjonen gjelder derfor ikke uten videre hele Kleppøya.

Sør-Klubbøya

I følge vegplanen fra Nordland Teknisk (1992) kan det være aktuelt å ta ut fjell på Sør-Klubbøya ned til kote +5. Konsekvensen vil være at alle de botaniske verdiene knyttet til øya, og spesielt **forekomst A** (Figur 4b) med stor sannsynlighet vil forsvinne. Om dette er en holdbar løsning, eller om det er mulig å øke masseuttaket på for eksempel Kleppøya må vurderes. Uansett bør man ikke kompensere massebehovet ved å foreta større inngrep på Stor-Ramnøya. Heller ikke bør man foreta inngrep på øyer som ikke er undersøkt. Vær oppmerksom på at det på Risøya, Værholmane, Sauøya og flere andre øyer sør for den planlagte vegen finnes områder med store botaniske verdier. Dette gjelder også andre deler av Brasøya, Husværøya og særlig Prestøya.

5.3 Generelle vurderinger

Det kan være at det etter ei samla politisk vurdering er uråd å finne praktiske trasévalg som sparer alle de verdifulle forekomstene. I så fall må det vurderes alternative tekniske løsninger og arbeidsmetoder som kan redusere direkte skader på verdifulle forekomster og forebygge framtidige skader.

Ved tilsåing av skjæringer og skråninger bør det ikke benyttes sørnorske, utenlandske og/eller kontinentale grasblandinger og grasprovenienser. Disse vil gi en svært avvikende og unaturlig vegetasjon.

Vær oppmerksom på at kryptogamgruppene (moser, lav og sopp) ikke ble undersøkt i denne sammenheng. I hvert fall blant mosene kan man i det aktuelle området forvente arter som er interessante i vernesammenheng også på lokaliteter som regnes som trivielle med hensyn til blomsterplanter (Frisvoll & Blom 1992).

6 KONKLUSJON

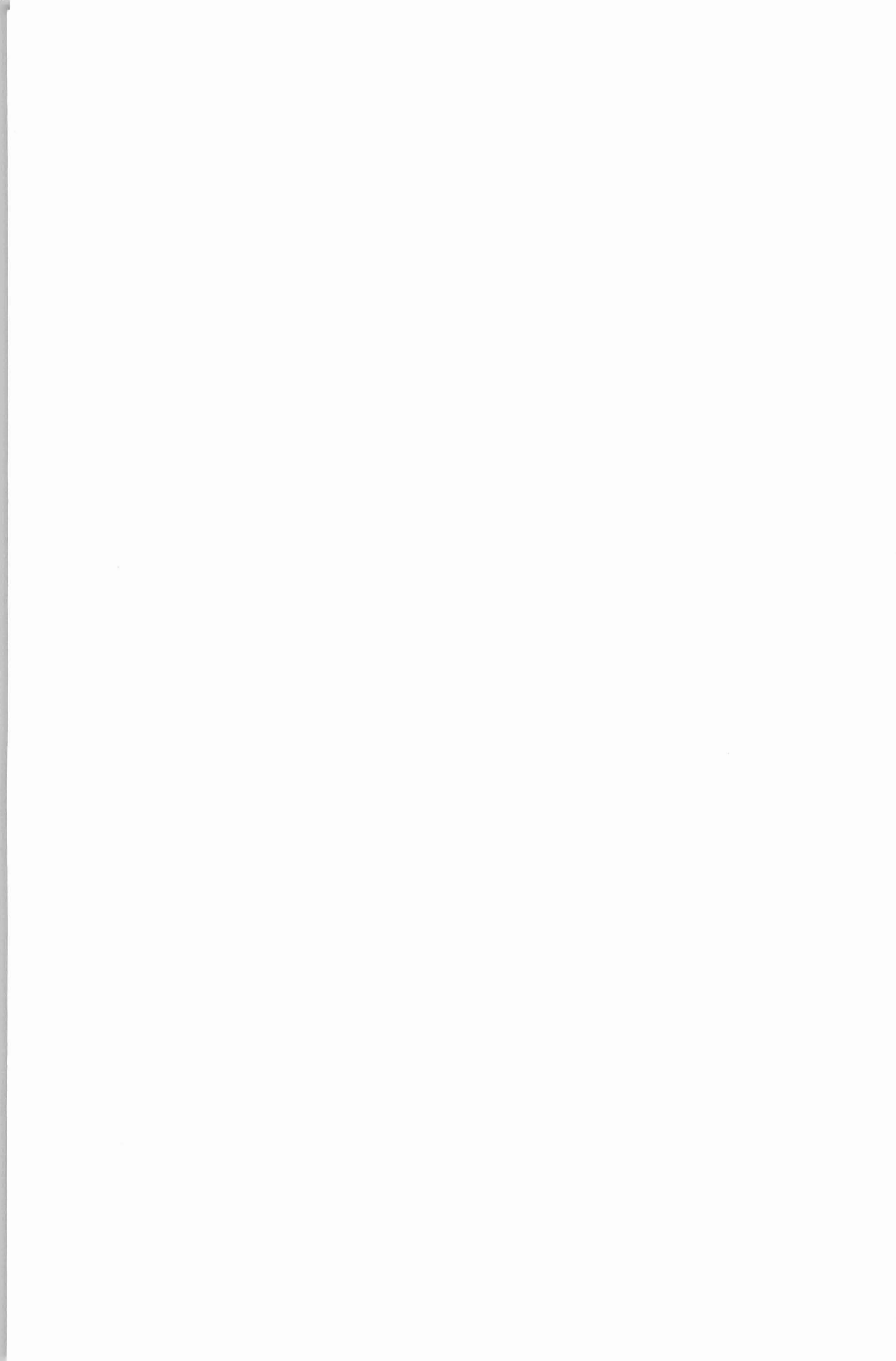
Vurderingene i denne rapporten gjelder kun for de undersøkte lokaliteter, og generelle linjer for Herøy kommune, eller andre områder må derfor ikke trekkes på grunnlag av denne undersøkelsen, selv om rapporten i flere tilfeller nedprioriterer enkelte forekomster på grunnlag av andre kjente forekomster i området.

De botaniske undersøkelsene langs den planlagte vegen mellom Brasøy og Husvær viste at området stedvis har store kvaliteter, med bevaringsverdige arter og vegetasjonstyper. Flere steder langs den planlagte traséen kommer de botaniske verdiene i konflikt med de alternative traséene. På flere av lokalitetene er det svært vanskelig å unngå slike konflikter. For å begrense skadene med hensyn til botaniske verdier, foreslås det flere løsninger. En utbedring av dagens vegsystem på Prestøya vil være å foretrekke framfor en ny trasé. Valg av den sørligste traséen mellom Prestøya gård og Sør-Klubbøya vil være å foretrekke framfor den nordligste, selv om også den sørligste kommer i

konflikt med større botaniske verdier. På Sør-Klubbøya kommer både masseuttaket og vegtraséen i konflikt med viktige botaniske verdier. Det gjelder også i området rundt det planlagte fergeleiet på østsida av Brasøya. Det vil være svært ønskelig å unngå inngrep av noe omfang på disse lokalitetene, men løsninger på disse to problemene lanseres ikke her.

7 LITTERATUR

- Alm, T., R. Elven, & K. Fredriksen 1987a. Bidrag til karplantefloraen på Nordlandskysten 1. - Polarflokken 11/1: 45-86.
- Alm, T., R. Elven & K. Fredriksen 1987b. Bidrag til karplantefloraen på Nordlandskysten 2. - Polarflokken 11/2: 3-74.
- Direktoratet for naturforvaltning 1992. Truete arter i Norge. - DN-rapport 1992-6.
- Elven, R & A. Norderhaug 1992. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Del 2 Håndbok for feltregistrering - viktige vegetasjonstyper i kulturlandskapet, Nord-Norge. Norsk institutt for naturforskning.
- Elven, R., T. Alm, H. Edvardsen, M. Fjelland, K. Fredriksen & V. Johansen 1988a. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. A. Generell innledning. Beskrivelser for region Sør-Helgeland. - Økoforsk Rapp. 1988/2A.
- Elven, R., T. Alm, H. Edvardsen, M. Fjelland, K. Fredriksen & V. Johansen 1988b. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. D. Kriterier og sammendrag. - Økoforsk Rapp. 1988/2D.
- Engelstad, B. 1984. Planteliste fra Prestøy/Brasøy, Herøy kommune. - Polarflokken 8:116-128.
- Fremstad, E. & R. Elven (red.) 1987. Enheter for vegetasjonskartlegging i Norge. - Økoforsk Utredning 1987/1.
- Fremstad, E. & R. Elven 1994. Karplanter. I: B. Å. Tømmerås (red.), Introduksjoner av fremmede organismer til Norge. - NINA Utredning 62.
- Fremstad, E., P.A. Aarrestad & A. Skogen 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029.
- Frisvoll, A. A. & H. H. Blom 1992. Trua moser i Norge med Svalbard; raud liste. - NINA Utredning 42.
- Fylkesmannen i Nordland 1980. Utkast til verneplan for myrer i Nordland fylke.
- Kristiansen, J. N. 1988. Havstrand i Trøndelag. Flora, vegetasjon og verneverdier. - Økoforsk Rapp. 1988/7A.
- Lid, J. & D. T. Lid 1994. Norsk flora. Det norske samlaget. 6. utgave.
- Nordland Teknisk 1992. Hovedplan. Vegsystem i Søndre Herøy.
- Vorren, K.-D. 1979. Myrinventeringer i Nordland, Troms og Finnmark, sommeren 1976, i forbindelse med den norske myrreservatplanen. - Troms. Naturvitenskap nr. 3, Univ. i Tromsø, Inst. for museumsvirksomhet.

Utgiver: Universitetet i Trondheim
Vitenskapsmuseet
Botanisk avdeling
7004 Trondheim

ISBN 82-7126-864-3
ISSN 0804-0079

Opplag: 50